

KULTTUURINEN KESTÄVYYS PUETTAVISSA TUOTTEISSA VAATESUUNNITTELUN KONTEKSTISSA

Emmi Amanda Rouvila
Opinnäytetyö
LAB-ammattikorkeakoulu Muotoiluinstituutti
Muotoilun koulutusohjelma Puettava muotoilu

Kevät 2024

TIIVISTELMÄ

Opinnäytetyöni tarkastelee kulttuurista kestävyttä puettavien tuotteiden ja vaatesuunnittelun näkökulmasta. Keskityn selvittämään, mitä tämä käsite merkitsee tekstiilien ja vaatteiden kontekstissa, mitkä ovat sen piirteet suomalaisessa vaatesuunnittelussa ja miksi sen huomioiminen on olennaista vaatesuunnittelijoille tuotesuunnitteluprosessissa.

Kulttuurisen kestävyuden ymmärtäminen on kuin sidos, joka yhdistää kulttuurin ja puettavien tuotteiden maailman. Opinnäytetyöni valaisee, miten tämä käsite vaikuttaa vaatesuunnittelijoiden päätöksentekoon muotoiluprosessissa, ja mitä se voi tuoda tullessaan tuotteen julkaisun jälkeen.

Osana tutkimustani tuotin opinnäytetyömalliston, jossa tuon esiin suomalaisen kulttuurisen kestävyuden ainutlaatuisia piirteitä. Käsittelen mallistossani, miten nämä piirteet ovat kehittyneet ja mitkä ovat niiden pysyvät elementit. Mallisto ei ole pelkästään visuaalinen esitys, vaan myös osa opinnäytetyön kirjallista kokonaisuutta. Työ kokonaisuudessaan toimii esimerkkinä siitä, miten kulttuurinen kestävyys voi ohjata koko malliston luomisprosessia.

Tutkimukseni aikarajaus sijoittuu Suomen itsenäistymisen jälkeiseen aikaan, mikä antaa mahdollisuuden tarkastella kulttuurisen kestävyuden kehitystä ensimmäisen maailmansodan jälkeen.

AVAINSANAT

Kulttuurinen kestävyys

Kulttuuriset piirteet

Kulttuuri-identiteetti

Poistotekstiili

Uudelleenkäyttö

Upcycling

Vaatemuotoilu

Vaatesuunnittelu

Muotisuunnittelu

Mallistosuunnittelu

Suomalainen vaatesuunnittelu

ABSTRACT

My thesis examines cultural sustainability from the perspective of wearable products and fashion design. I focus on elucidating what this concept means in the context of textiles and clothing in general and in Finland and why it is essential for garment designers in the product design process.

Cultural sustainability in clothing is like a bond that connects Finnish culture with the world of wearable products. My thesis sheds light on how this concept influences the decision-making of fashion designers in the design process and what it can bring to the table after the product is released.

As part of my research, I created a thesis collection that highlights the unique features of Finnish cultural sustainability. In my collection, I address how these features have evolved and what their enduring elements are. The collection is not only a visual presentation but also part of a written whole that serves as an example of how cultural sustainability can guide the entire process of creating a collection.

The timeframe of my research is set in the post-independence era of Finland, providing an opportunity to examine the development of cultural sustainability after the First World War.

KEYWORDS

Cultural sustainability

Cultural traits

Cultural identity

Textile waste

Reuse

Repair

Upcycling

Fashion design

Garment design

Collection design

Finnish design

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ & AVAINSANAT
ABSTRACT & KEYWORDS
SISÄLLYSLUETTELO

1 JOHDANTO	1	4 SUOMI-IDENTITEETTI VAATEMALLISTOSSA	27
1.1 Lähtökohdat ja tavoitteet	1	4.1 Suunnitteluprosessi	27
1.2 Tutkimuskysymykset	2	4.2 Visuaalinen ilme & printti	28-29
1.3 Käsitteet	3	4.3 Materiaalit, kaavoitus, valmistus	30
2 KULTTUURINEN KESTÄVYYS PUETTAVISSA TUOTTEISSA	4	5 MALLISTO	31
2.1 Kulttuurinen kestävyys käsitteenä	4-5	5.1 KAJO -vaatemallisto & mallistokokoelma	31-32
2.2 Kulttuurinen kestävyys tuotesuunnittelussa	6-7	5.2 Mallistokartta & asukokonaisuudet	33-37
2.3 Kulttuurisen kestävyden vaikutus tuotteessa	8-9	5.3 Tuotekuvat	38-41
3 KULTTUURINEN KESTÄVYYS SUOMALAISESSA VAATESUUNNITTELUSSA	10	6 LOPPUPÄÄTELMÄT & JATKOTUTKIMUS	42-43
3.1 Suomi-identiteetin historia	10-13	LÄHTEET	44-46
3.2 Kulttuurisen kestävyden piirteet suomalaisen vaatesuunnittelun kontekstissa	14-23	KIITOS	47
3.3 Suomi-identiteetin toistuvat piirteet vaatesuunnittelussa	24-26		

1 JOHDANTO

LÄHTÖKOHDAT JA TAVOITTEET

Nuoruudestani lähtien olen syventynyt oman identiteettini reiteille, jotka kietoutuvat lappilaisen sielunmaiseman ja päijät-hämäläisen päättäväisyyden poluille. Ympärilläni vaikuttavat moninaiset kulttuurit ovat vaikuttaneet persoonallisuuteeni, ja tämä heijastuu muotoilutyössäni visuaalisena ilmentymänä. Kysymykset omasta identiteetistäni ja sen ilmaisemisesta ovat keskeisiä työssäni.

Viime vuosina on noussut laaja keskustelu kulttuurisen ilmentämisen, tekijänoikeuksien ja muotoilijoiden vastuusta kulttuurisen kestävyuden kontekstissa. Opiskellessani Berliinissä vuonna 2023, tämä aihe vangitsi minut, erityisesti tekstiilien ja tuotesuunnittelun kautta. Kulttuurisen kestävyuden tiedostaminen nähdään tärkeänä osana tulevaisuuden muotoilua ja avaimena innovatiiviseen ajatteluun.

Opinnäytetyössäni tarkastelen kulttuurista kestävyyttä erityisesti puettavien tuotteiden ja vaatesuunnittelun näkökulmasta. Tutkin käsitteen merkitystä tekstiilien ja vaatteiden kontekstissa sekä sen tärkeyttä vaatesuunnittelijoille. Lisäksi analysoin suomalaisen vaatesuunnittelun piirteitä kulttuurisen kestävyuden näkökulmasta, paljastaen kulttuurisen identiteetin ominaispiirteitä suomalaisessa tekstiilisuunnittelussa. Tutkimusmenetelminä käytän aineistoanalyysiä, kuva-analyysiä, havainnointianalyysiä, sekä prototypointia.

Tutkimuksessani pyrin korostamaan kulttuurisen kestävyuden tiedostamisen merkitystä puettavan muotoilun opinnoissa. Tiedon avulla pyritään ehkäisemään kulttuurista väärinkäyttöä, sekä edistämään oikeudenmukaisempaa ja monimuotoisempaa kulttuuria. Osana tutkimustani esittelen myös opinnäytetyömalliston, joka havainnollistaa suomalaisen kulttuurisen kestävyuden ainutlaatuisia piirteitä vaatesuunnittelussa.

TUTKIMUSKYSYMYKSET

TUTKIMUSPROSESSI

MIKSI KULTTUURINEN KESTÄVYYS ON TÄRKEÄÄ TIEDOSTAA
VAATESUUNNITTELUN MUOTOILUPROSESSISSA?

SUUNNITTELUPROSESSI

MITKÄ OVAT KULTTUURISEN KESTÄVYYDEN YHTEISET JA PYSYVÄT PIIRTEET
SUOMALAISESSA VAATESUUNNITTELUSSA?

KÄSITTEET

Kulttuurinen kestävyys

Kulttuurinen kestävyys on osa kestävästä kehityksestä, pyrkien säilyttämään ja kehittämään kulttuuria sukupolvelta toiselle. Se käsittelee kulttuuriperinnön, kielten, perinteiden ja monimuotoisuuden vaalimisen sekä kaikkien oikeuksien kunnioittamisen. Tavoitteena on myös edistää eri kulttuurien välistä yhteisaloa, rauhaa, ihmisoikeuksia ja yhteistyötä. (Härmä & Nasib 2023.)

Kulttuuriset piirteet

Kulttuuriset piirteet ovat opittuja käytäntöjä, uskomuksia ja arvoja, jotka muodostavat elämäntavan. Ne sisältävät taiteen, ajattelutavat, perinteet, vakaumukset ja muut yhteisön ja yksilön ilmentymät. Kulttuuri on jaettu ja kollektiivinen ilmiö, joka välittyy sukupolvelta toiselle. Se koostuu kirjoittamattomista säännöistä, joita noudatamme huomaamatta arkielämässämme. (Kansalaisopistojen liitto, 2018.)

Kulttuuri-identiteetti

Kulttuuri-identiteetti viittaa yksilön tai ryhmän kokemukseen ja tunnistamiseen tietyistä kulttuurisista tekijöistä, kuten kieli, arvot, perinteet, ja niiden vaikutus yksilön tai ryhmän identiteettiin. Omat juuret ovat osa kulttuuri-identiteettiä, ja kulttuuri-identiteetti voi muuttua sekä voi kokea kuuluvansa useampiin kulttuurisiin samanaikaisesti. (Laine 2014, 63.)

Poistotekstiili

Poistotekstiili on omistajalleen tarpeetonta tekstiiliä, joka sisältää sekä tekstiilijätteen että käytetyt ja ehjät tekstiilit eli tekstiilituotteet. Tekstiilituotteet ovat käytettävissä alkuperäisessä tarkoituksessaan. Lajittelematon poistotekstiili on jätettä. (Suomen tekstiili & muoti 2022.)

Uudelleenkäyttö

Toiminto, jossa käytöstä poistettua tuotetta/materiaalia, sen osia tai komponentteja käytetään uudelleen joko samaan tai muuhun tarkoitukseen kuin alkuperäisesti. Tuote ei ole ollut jätettä. Uudelleenkäyttöä on myös vanhojen vaatteiden muokkaaminen ja käyttäminen materiaalina uusien tuotteiden tekemiseen. (Suomen tekstiili & muoti 2022.)

Upcycling

Termi, jota käytetään yleensä toiminnasta, jossa jätteen arvoa pyritään lisäämään uudella toiminnalla. Esimerkiksi suunnitelmalla tavallisesti jätteen päätyvästä materiaalista uusiin käyttötarkoituksiin soveltuvia tuotteita. (Suomen tekstiili & muoti 2022.) Ehjän vaatteen muokkaamista uudeksi tuotteeksi kutsutaan muodistamiseksi. (Lindh 2023.)

2 KULTTUURINEN KESTÄVYYS PUETTAVISSA TUOTTEISSA

KULTTUURINEN KESTÄVYYS KÄSITTEENÄ

Kulttuurisen kestävyden käsite juontaa juurensa vuoden 2001 UNESCO:n yleismaailmallisesta kulttuurien moninaisuuden julistuksesta, joka korosti kulttuurin olevan neljäs ulottuvuus kestävä kehityksen kontekstissa. Ensimmäisen kerran käsite määriteltiin vuonna 1995 Kulttuurin ja kehityksen maailmankomission (WCCD) toimesta, tarkoituksenaan varmistaa kulttuuriresurssien saavutettavuus sekä sukupolvien välillä että niiden sisällä. (Cultural Intellectual Property Rights Initiative 2023.)

Muodin ja tekstiilien näkökulmasta kulttuurinen kestävyys käsittää perinteisen tekstiilitiedon ja kulttuurin ilmaisut, jotka siirretään tuleville sukupolville. Tämä lähestymistapa painottaa kestävä kehityksen näkökulmaa, jossa kulttuuri nähdään voimavarana, joka ansaitsee suojelua ja siirtymistä pitkällä aikavälillä. (Cultural Intellectual Property Rights Initiative 2023.)

Kulttuurinen kestävyys on käsite, joka alkaa saada ansaitsemaansa huomiota, vaikka se on edelleen monille vieras. Tämä käsite kätkee sisäänsä monimutkaiset taidot ja tekniikat, jotka ovat hioutuneet sukupolvien aikana, ja se pyrkii varmistamaan niiden merkityksellisyyden nykypäivän muotimaailmassa. (Azzura, 2023.)

Se on elintärkeä toimintatapa, koska se toimii suojana kulttuuriperinnölle, varmistaen, etteivät perinteiset tiedot ja käsityömenetelmät katoa ajan myötä. Tämä käsite on avainasemassa monipuolisten tekstiiliperinteiden säilyttämisessä, jotka muodostavat olennaisen osan lukuisien maailman yhteisöjen kulttuurista. (Azzura, 2023.)

Kulttuurinen kestävyys ei ole ainoastaan menneisyyden vaalimista, vaan se myös integroituu nykyaikaan. Se antaa perinteisille taidoille tilaa kehittyä ja sopeutua muuttuvaan maailmaan säilyttäen samalla niiden alkuperäisen hengen. Näin ollen kulttuurinen kestävyys ei ole staattinen käsite, vaan se kukoistaa ja elää yhdessä yhteiskunnan kanssa. (Azzura, 2023.)

Kaiken kaikkiaan kulttuurinen kestävyys on välttämätön tekijä, kun pyritään säilyttämään kulttuuriperintöämme ja varmistamaan perinteisten tekstiiliperinteiden jatkuvuus. Se viittaa perittyjen kompleksisten taitojen ja tekniikoiden säilyttämiseen ja siirtämiseen, jotka ovat kehittyneet sukupolvien aikana ja säilyttävät relevanssinsa nykyisen muotikentän keskellä. Se on sitoutumista menneisyyden arvokkaiden taitojen suojeleamiseen ja niiden siirtämiseen tuleville sukupolville, jotta voimme nauttia rikkaasta ja monimuotoisesta kulttuurista myös tulevaisuudessa. (Azzura, 2023.)

Kulttuurinen kestävyys merkitsee paitsi perinteen säilyttämistä myös sen jatkuvaa sopeutumista muuttuvaan aikaan. Tämä keskustelu korostaa tarvetta säilyttää kulttuuriset arvot, uskomukset ja symboliikka, jotka ovat olleet perinteisen käsityön ja vaatteen perusta. Tämän säilyttäminen ei kuitenkaan tarkoita vain menneisyyden toistamista, vaan myös niiden elementtien uudistamista, jotka voivat sopeutua nykyhetkeen ja tulevaisuuteen. (Brown & Vacca, 2022.)

Käsityön perinteisiin juurtuneet kulttuuriset uskomukset ja symboliset merkitykset toimivat ikään kuin kulttuurin kestäväänä tietovarastona. Tämä tieto on elävää, mukautuen ympäröivän maailman muutoksiin. Paikkaan sidotun merkityksen ja ideoiden, asenteiden ja käytäntöjen kehittymisen myötä perinteisen käsityön paikallista tietämystä voidaan pitää kulttuurin kestäväänä tietovarastona. (Brown & Vacca, 2022.)

Kulttuurisen kestävyuden edistäminen muodin järjestelmässä vaatii siis sekä perinteen kunnioittamista että sen luovaa uudelleenarviointia. Tämä tie kohti kestäväää muotia tarjoaa mahdollisuuden yhdistää perinteiset arvot nykyajan tarpeisiin, luoden näin tasapainoisen ja merkityksellisen lähestymistavan muodin maailmassa. (Brown & Vacca, 2022.)

KULTTUURINEN KESTÄVYYS TUOTESUUNNITTELUSSA

Tuotesuunnittelijoiden tehtävät ovat monimuotoistuneet yhteiskunnan kehittyessä, ja heidän päätöksillään on entistä laajemmia vaikutukset kulutuskäyttäytymiseen ja kulttuuriseen vuorovaikutukseen. Yksi näkökulma, joka nousee keskiöön tuotesuunnittelun eettisessä tarkastelussa, on kulttuurillinen kestävyys. Miksi suunnittelijoiden tulisi ottaa tämä näkökulma huomioon, ja miten se muokkaa itse suunnitteluprosessia?

Yhteiskunnan nopeasti muuttuvat trendit vaikuttavat jatkuvasti muotoiluun ja suunnitteluun. On olennaista tunnistaa ja välttää mahdolliset ongelmakohdat suunnitteluprosessissa ennen kuin ne voivat johtaa esimerkiksi julkiseen arvosteluun. Arvostelun tarkoituksena on saattaa vastuuseen epäeettisesti toimivat tahot eristämällä ne yhteiskunnasta, mutta käytännössä kuitenkin on tapahtunut tilanteita, joissa se kohdistuu tahoihin, joiden sanomaa on tarkoituksellisesti vääristelty. (Luoma-Aho 2023.)

Suunniteltujen esineiden historia onkin olennainen osa kulttuurihistoriaa. Suunnittelu ei ole koskaan kulttuurisesti neutraalia, vaan se heijastelee aina sosiaalis-kulttuurisia arvoja, joiden merkitys riippuu siitä, millaisia symbolisia, tunneperäisiä ja merkityksiä se sisältää. (Brown & Vacca, 2022, 592.)

Kuinka siis vältetään kulttuurinen väärinkäyttö tuotesuunnittelussa ja luodaan muotoilua, joka edistää monimuotoisuutta, samalla kun otetaan huomioon kulttuurilliset oikeudet?

Mielestäni kulttuurillinen kestävyys tuotesuunnittelussa ei ole vain eettinen velvollisuus, vaan se parantaa tuotteiden laatua, monimuotoisuutta ja käyttökelpoisuutta. Suunnittelijat voivat näin edistää kestäväää ja kulttuurisesti tietoisista kuluttamista, luoden samalla tuotteita, jotka heijastavat yhteiskunnan monimuotoisuutta ja arvoja.

Eettinen vastuu ohjaa suunnittelijoita tekemään valintoja, jotka välttävät kulttuurista omimista ja väärinkäyttöä. Suunnittelijoiden on oltava tietoisia siitä, miten heidän luomansa tuotteet voivat vaikuttaa kulttuuriin arvoihin ja perinteisiin. Tämä vaatii herkkyyttä ja kunnioitusta suunnitteluprosessin kaikissa vaiheissa, sillä tuotesuunnittelijoiden tulee pyrkiä ymmärtämään erilaisten yhteisöjen arvoja ja perinteitä, jotka toimivat merkityksellisenä inspiraationlähteenä. Tämä lähestymistapa ei ainoastaan laajenna markkina-aluetta, vaan myös kunnioittaa eri kulttuurien ainutlaatuisuutta sekä kulttuurista monimuotoisuutta.

Suunnittelijoiden rooli liittyy yhteiskuntavastuuseen, ja kulttuurinen kestävyys on olennainen osa tätä vastuuta. Positiivinen vaikutus yhteisöihin voidaan saavuttaa edistämällä kestäväää kehitystä ja vähentämällä kulttuurista häviämistä ja tietämättömyyttä. Kulttuurisesti kestäväään muotoiluun sitoutunut suunnittelija rakentaa positiivista mainetta ja kuluttajat saattavatkin valita brändin sen perusteella, miten se kunnioittaa ja huomioi eri kulttuurien monimuotoisuuden ja perinteet.

Myös käyttäjäkeskeisyys korostuu kulttuurisen kestävyys kontekstissa. On olennaista ymmärtää kohdeyleisön kulttuuriset taustat, jotta suunnitellut tuotteet ovat merkityksellisiä ja käyttäjäystävällisiä eri yhteisöissä. Kulttuurinen monimuotoisuus tuo esiin piirteitä, jotka tekevät tuotteista houkuttelevampia laajemmalle yleisölle.

Kulttuurillinen kestävyys rohkaisee suunnittelijoita luomaan pitkäikäisiä ratkaisuja. Tuotteiden tulisi säilyttää arvonsa ajan myötä eivätkä ne saisi olla pelkästään ohimeneviä muotivirtauksia. Tämä edellyttää suunnittelijoilta kykyä erottaa ajattomia piirteitä ohimenevistä trendeistä ja keskittyä kokonaisvaltaisesti kestävään suunnitteluun. (Brown & Vacca, 2022.)

Cultural Intellectual Property Right Initiative näkee muodin potentiaalisena edelläkävijänä kulttuurisessa kestävyudessa. Aloite esittää kolmois-C-mekanismi, joka tarkoittaa tahdonmukaista suostumusta, oikeudenmukaista tunnustusta työstä ja reilua korvausta (Consent, due Credit and fair Compensation). Ne ovat periaatteita, joita usein käytetään puhuttaessa oikeudenmukaisuudesta ja vastuullisuudesta erilaisissa tilanteissa, erityisesti esimerkiksi tekijänoikeuksiin, työsuhteisiin ja ihmisoikeuksiin liittyen. Tämä mekanismi korostaa suostumusta, asianmukaista tunnustusta ja oikeudenmukaista korvausta, luoden näin kehyksen, joka kunnioittaa kulttuuriperinnön oikeudenmukaista ja kestävää hyödyntämistä muotialalla. (Moisin, 2019.)

Muotiyhtiöiden ja suunnittelijoiden ei tulisi ainoastaan omaksumaa kulttuuria, vaan niiden täytyy ottaa aktiivisesti osaa siihen. Kunnioittaen ja arvostaen sen tuomaa rikastusta. On olennaista jakaa perinteiden mukana kulkevat tarinat kuluttajien valistamiseksi. Kun muotiyhtiöt integroivat perinteisiä käytäntöjä kokoelmiinsa aidon kunnioituksen hengessä eivätkä vain jäljittele niitä, ne edistävät näiden perinteiden säilymistä. Tämä toimintatapa luo lopulta pohjaa monikulttuuriselle yhteisölle, joka on olennainen osa kestävää kehitystä ja yhteisöllistä kukoistusta. (Azzura, 2023.)

KULTTUURINEN OMIMINEN

Kulttuurinen kestävyys muodissa edellyttää tarkastelua kulttuurillisen omimisen historiasta. Omimisen keskeiset ongelmat liittyvät omistusoikeuteen, tekijänoikeuteen, kunnioitukseen ja valtasuhteisiin, joissa brändit usein hyödyntävät ainutlaatuisia kulttuurillisia ilmaisuja ja prosesseja kaupallisiin tarkoituksiin, joskus kunnioittamattomalla tavalla. (Brown & Vacca, 2022, 591.)

Muotilain asiantuntija Susan Scafidi, teoksen "Who Owns Culture?" (2015) kirjoittaja, nostaa esiin kulttuurillisen omimisen yhtenä syynä siihen, miksi tietyt kulttuurit ja niiden ilmentymät ovat uhattuina. Hän näkee perinteen kaupallisen hyödyntämisen tuhoisana alkuperäiskansojen yhteisöille, kun brändit levittävät sitä ilman kiitollisuutta tai taloudellista hyötyä alkuperäisille luojille. (Brown & Vacca, 2022, 591.)

Muotiyhtiöiden tulisi osallistua kulttuuriin aktiivisesti, kunnioittaen sen antamia panoksia eikä vain lainaten sitä. Tarinoiden jakaminen on olennaista kuluttajien kouluttamiseksi. Sisällyttämällä perinteisiä käytäntöjä kokoelmiinsa pelkän jäljittelyn sijaan muotiyhtiöt edistävät näiden perinteiden säilymistä ja lopulta monikulttuurista yhteisöä. (Azzura, 2023.)

Nykyään ei ole riittävästi oikeudellista suojaa alkuperäiskansojen aineelliselle kulttuurille, mikä mahdollistaa brändien jatkavan kulttuuriperinnön hyödyntämistä, vaikka heitä kritisoitaisiin julkisesti. Useat alkuperäiskansayhteisöt pyrkivät laajentamaan henkisen omaisuuden lakia kattamaan yhteisen aineellisen kulttuurin suojaamaan sitä, ja aika on kohta käsillä, kun suunnittelijat eivät voi enää ammentaa inspiraatiota toisesta kulttuurista ilman asianmukaista korvausta yhteisölle, joka on heitä innoittanut. (Brown & Vacca, 2022, 591.)

KULTTUURISEN KESTÄVYYDEN VAIKUTUS TUOTTEESSA

Kuluttajien kasvava kiinnostus kestävämpään kulutukseen heijastaa yhteiskunnan suuntausta kohti vastuullisempaa ja tietoisempaa elämäntapaa. Monet kuluttajat ovat heränneet tiedostamaan vaatteiden tuotannon ja kulutuksen ympäristövaikutukset sekä eettiset kysymykset, jotka liittyvät usein pikamuotiin ja kulttuurilliseen omimiseen.

Tämä kasvava tietoisuus on synnyttänyt kysyntää kestävämmille ja eettisemmille vaihtoehdoille muodin maailmassa. Kuluttajat arvostavat yhä enemmän vaatteiden alkuperää, valmistusprosessia ja niiden vaikutusta ympäristöön ja kulttuuriin. Kestävyyteen liittyvä kiinnostus tarjoaa otollisen maaperän syvemmälle pohdinnalle siitä, miten kulttuurinen kestävyys voi vaikuttaa muotimaailman muutoksiin ja ohjata kuluttajien valintoja.

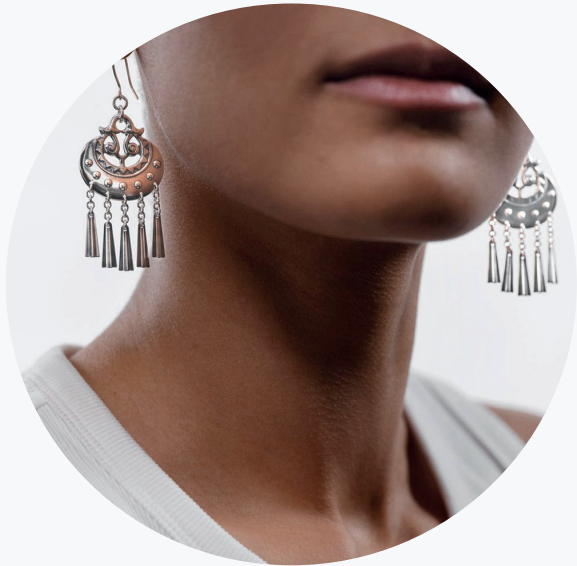
Kulttuurinen kestävyys toimii voimakkaana vastavoimana pikamuodille. Kuluttajien huomattava eron massatuotannon ja käsityön välillä, he suosivat jälkimmäistä. Siirtyminen hitaaseen muotiin käynnistyy, kun kuluttajat alkavat tiedustella vaatteidensa alkuperästä ja tuotantotavoista. Kulttuurinen kestävyys vaikuttaa merkittävästi heidän päätökseensä irrottautua pikamuodista, ja sillä on potentiaalia edistää monimuotoisuutta juhlistavaa, globaalia yhteisöä. (Azzura, 2023.)

Kulttuurinen kestävyys ilmenee tuotteessa monipuolisesti, tuoden esiin ainutlaatuisuuden, eettisyyden ja ajankestävyyden keskeiset piirteet. Tuote voi kätkeä sisäänsä perinteisiä käsityömenetelmiä ja materiaaleja, jotka eivät ainoastaan rikastuta sen fyysistä ilmettä vaan myös tukevat perinteisten käsityöläisten taitoja ja perinnettä. Tämä näkökohta konkretisoituu tuotteen fyysisessä olemuksessa, jolloin kulttuurinen kestävyys ei ole pelkkää sanahelinää vaan nähtävissä ja koettavissa.

Eettisyys kuvastuu tuotantoprosesseissa, joissa korostuvat oikeudenmukainen palkkaus, asianmukaiset työolot ja ympäristöystävälliset valmistusmenetelmät. Nämä eettiset valinnat eivät jää abstrakteiksi periaatteiksi vaan heijastuvat suoraan tuotteen fyysiseseen olemukseen ja käyttökokemukseen.

Kulttuurinen kestävyys ilmenee myös tarinoina, joita tuote kantaa mukanaan. Kulttuuriset tarinat voivat ilmetä esimerkiksi tuotteen koristeluissa, kuvioinneissa tai muissa visuaalisissa elementeissä, välittäen tietyn kulttuurin perinteitä ja merkityksiä. Näin tuote ei ole pelkästään esine vaan myös kertomus, joka avaa kuluttajalle ikkunan eri kulttuurien maailmaan (Kuva 1, Kuva 2).

Ajankestävyys on keskeinen piirre kulttuurisesti kestävässä tuotteissa. Ne eivät ole sidoksissa lyhytkestoisiin trendeihin, vaan ne on suunniteltu säilyttämään ajattomuutensa. Tämä ei ainoastaan vähennä ympäristövaikutuksia pitkällä aikavälillä, vaan myös tarjoaa kuluttajille kestävä vaihtoehdon massatuotannolle.

Kuva 1. Kalevalakoru, Kuutar korvakorut

Kuva 2. Töysän kenkätehdas, Roikovarsilapikas

Yhteenvetona kulttuurinen kestävyys heijastuu kaikin puolin tuotteeseen. Sen avulla tuote voi toimia paitsi esineenä myös välineenä, joka välittää kulttuurista rikkautta, eettisyyttä ja ajankestävyyttä kuluttajille. Se kannustaa kunnioittavaan vuorovaikutukseen eri kulttuurien kanssa ja edistää kestävää, eettistä ja monimuotoista lähestymistapaa tuotesuunnitteluun.

Se voi parantaa tuotteen houkuttelevuutta ja vaikuttaa positiivisesti kuluttajien ostopäätöksiin, erityisesti niiden keskuudessa, jotka arvostavat vastuullisuutta, monimuotoisuutta ja kulttuurista kunnioitusta. Sen laiminlyönti voi aiheuttaa eettisiä, maineeseen liittyviä ja liiketoimintaa haittaavia ongelmia prosessin aikana, sekä tuotejulkaisun jälkeen. On tärkeää ottaa huomioon kulttuuriset näkökohdat tuotesuunnittelussa, valmistuksessa ja markkinoinnissa edistääkseen vastuullista ja kunnioittavaa lähestymistapaa.

3 KULTTUURINEN KESTÄVYYS SUOMALAISESSA VAATESUUNNITTELUSSA

SUOMI-IDENTITEETIN HISTORIA

Kulttuuriperintö muodostaa olennaisen osan käsitöiden ja perinnetekstiilien maailmaa, mutta kulttuuriperinnön sekä kulttuurisen kestävyuden piirteiden erottaminen vaatesuunnittelussa ja puettavissa tuotteissa herättää kysymyksiä. Miksi meillä on kansana taipumus pukeutua mustaan, miksi verhoudumme keittiössä kirjavaan perintöessuun ja miksi moneen otteeseen parsitut villasukat löytävät tiensä jalkoihini? Kuinka syvälle pukeutumistapamme juurtuvat kulttuuriimme, ja miten voimme erottaa kulttuurisen kestävyuden piirteet historian ja vaatesuunnittelun kontekstissa suomalaisesta muodista?

Syvennyn kulttuurisen kestävyuden historiaan, selvittäen sen alkuperää ja juuria. Tekstissä tuon esiin suomalaisen vaatesuunnittelun ainutlaatuiset piirteet työläiskulttuurin linssin läpi. Lisäksi sivuan Suomen sota-historian vaikutusta puettaviin tuotteisiin, paljastaen ajan roolin tunnistettavan suomalaisen designin nousussa. Luon katsauksen suomalaisen muotoilun monipuoliseen taustaan ja sen vaikutusta 2000-luvulla, tuoden ilmi naisen merkittävää roolia sen kehityksessä ja nousussa.

Suomalaisen kulttuurin ytimessä ilmenee monitahoisuus. Toisaalta kohtaamme alhaisen itsetunnon taakan, kun taas toisaalta olemme ylpeitä rehellisyydestä, sisusta ja selviytymisestä. Alempiarvoisuuden tunnetta selitetään puuttuvilla suurilla kulttuurimonumenteilla, suomalaisten alhaisemmalla asemalla Ruotsin (1523-1809), sekä Venäjän (1809-1917) vallan aikana ja myöhäisellä kansallisen identiteetin heräämisellä. (Oraviita, 2008.)

Yläluokka on historiallisesti ollut pääasiassa ulkomaalaista syntyperää, kun taas suomalaiset ovat muodostaneet maanviljelijäluokan, keskiluokan ja rahvaan. Tämä heijastuu kulttuuriimme keskiluokkaisuutena ja korkeana työmoraalina, jotka edelleen tarjoavat voimavaroja. Kovat olosuhteet, jatkuva sodankäynti sekä pohjoinen mentaliteetti ovat synnyttäneet kiintymyksen käytännöllisyyteen, josta olemme ylpeitä. (Oraviita, 2008.)

Vaativat olosuhteet, jatkuva sotatila ja pohjoinen mentaliteetti vaikuttivat syvästi myös työelämään. Kansakunta ymmärsi, että työ oli avain pelastukseen, sodan aiheuttama velka oli suoritettava ja elintarvikkeet sekä kulutustuotteet hankittava. Työläisnainen (Kuva 3) seisoi työläismiehen rinnalla, muodostaen tulevaisuuden Suomen vahvan perustan. Suomi nousi raskaan sotataakan alta, ja tässä nousussa työläisäitien panos oli korvaamaton. Heidän työllään rakennettiin uusi, vahvempi perusta maallemme. (Yle dokumentti: Työläisäitimme, 2002.)

Kuva 3. Nuori työläisnainen (Armand Rassenfosse 1900-1905, Kansallisgalleria)

Naisten rooli työmarkkinoilla muuttui merkittävästi toisen maailmansodan aikana, ja sodanjälkeinen maaltamuutto toi naiset kaupunkiin töihin. Posteljoonit ja ratikkakuskit olivat yhtä lailla naisia, samoin kuin naiset toimivat talonmiehinä ja työskentelevät rakennuksilla. Osa naisista suuntasi herrasväen piioiksi ja kodinhoitajiksi. Työ oli valittava sen mukaan, mitä tarjolla oli, ja vaatteiden täytyi olla tilanteen mukaiset. Kotityöt ja kodin ulkopuoliset työt vaativat monipuolista vaatetusta. Työläiskulttuuri oli vahvaa, ja koreilevien, yksityiskohtaisten vaatteiden sijaan suosittiin käytännöllisyyttä ja vähäeleistä ilmettä. (Yle dokumentti: Työläisäitimme, 2002.)

Muuttaessaan maalta kaupunkiin, perheet asettuivat asumaan omiin vaatimattomiin kaupunkikoteihinsa, joissa oli usein vain yksi huone. Työläiset saattoivat vuokrata huoneen työnantajaltaan. Uhka hyökkäyksistä oli jatkuvasti läsnä, mikä heijastui maallisen omaisuuden niukkuutena kodeissa. Elämä oli kädestä suuhun, ja rahaa oli niukasti. Tekstiilit ja vaatteet olivat monikäyttöisiä, vaihdellen käyttäjältä toiselle perheen sisällä. Tilaa näiden ylläpitämiseen oli vähän, joten vaatteet pestiin käsin ja kuivattiin pienillä sisäpihoilla mustassa kaupunki-ilmassa. (Yle dokumentti: Työläisäitimme, 2002.) Tämä on yksi syy siihen, miksi tummat vaatteet ja tekstiilit olivat aikakautensa symboleita.

Talvisodan aikana ja sen jälkeisellä pula-ajalla Suomessa koettiin voimakas vaikutus vaatetukseen. Sotaa edeltäneet materiaalipulat ja kulutustavaroiden sääntely rajoittivat tekstiilien saatavuutta, sillä tekstiiliteollisuuden resurssit suunnattiin pääasiassa sotilaiden varustamiseen. Tämä vaikutti merkittävästi ihmisten asenteisiin pukeutumisen suhteen, kun omaa vaatetusta ei koettu prioriteettina sodan aikana. (Hallikainen 2020, 21.)

Pula-ajan vaatteista voi edelleen tunnistaa käytetyt materiaaliratkaisut, jotka olivat usein kekseliäitä. Vaatteita valmistettiin esimerkiksi vanhoista sisustustekstiileistä, ja naisten kävely-pukuja luotiin uudelleen vanhoista miesten puvuista ja sotilaspuvuista. Pieniä reikiä ohuissa sukissa ja sukkahousuissa korjattiin käyttäen hiuksia langan sijaan. Näin syntyi luovia ratkaisuja resurssipulan keskellä. (Hallikainen 2020, 21.)

Tässä kontekstissa asu ja muoti toimivat kommunikaatiovälineinä, välittäen merkkejä ja symboleita, jotka viestivät yksilöiden ja koko kulttuurin arvoista, suojautumisen tarpeesta sekä mielialasta ja tunnelmasta. Vaatteet eivät ainoastaan peilanneet työn ja arjen vaatimuksia, vaan myös heijastivat kulttuurin syvempiä kerroksia ja käsityksiä. (Oraviita, 2008.)

Suojautuminen, oli se sitten fyysistä, psyykkistä tai moraalista, näkyi niin vaatevalinnoissa kuin naispuolisten työntekijöiden roolissa kaupunkien arjessa. Nöyryys, joka ilmeni työnteossa ja vaatteiden valinnassa, heijasti samalla suojautumista ja viestitti sen hetkisistä kulttuurillisista arvoista. (Oraviita, 2008.)

Suomalaisessa pukeutumiskulttuurissa näkyy vahva halu suojautua moraalivaaroilta, mikä heijastuu vaatevalinnoissa. Suomalaisen valinta pukeutua tummiin värisävyihin ja asiallisiin leikkauksiin kumpuaa tarpeesta viestiä vakavuutta, hillittyä eleganssia ja huomiota herättämätöntä tyylikkyyttä. Harmaat sävyt, löysät ja jäykät vaatteet ovat osa tätä estetiikkaa, joka heijastelee suomalaisen kulttuurin syvempiä arvoja. Samalla se tarjoaa suojan ympäristöltä, sillä asialliset ja hillityt vaatteet viestivät arvoista, jotka korostavat vakavuutta, siveyttä ja ympäristön huomioimista. Tällainen pukeutumistyyli heijastaa suomalaisen identiteetin piirteitä. (Oraviita, 2008, 24.)

Suomalainen vaate heijastaa suomalaisia arvoja ja turhuuden välttämistä. Se korostaa resurssien säästämistä ja tapaa toimia osana suomalaista kulttuurista kokonaisuutta. Se ei koreile, vaan toimii nöyränä palvelijana kantajalleen ja auttaa ilmaisemaan tilanteen vaativaa vakavuutta.

Suomalaisen pukeutumisen yhtenäisyys ei juonnu vaatevalikoiman rajallisuudesta, vaan se juurtuu syvemmin kulttuuriin. Suomalaisen kulttuurin imago ja identiteetti ovat vaatimattomia ja epämuodollisia, ja pieniä asioita arvostetaan suuresti. Yläluokkaisuutta vältetään ja sitä ei pidetä arvossa, mikä heijastuu pukeutumiseen, jossa puuttuvat universaalit merkit vallasta ja resursseista. Valtapukeutuminen ilmenee vaatimattomina muotoina ja väreinä. Suomessa pukeutumisen ei tarvitse olla vaikuttavaa; mukavuus ja miellyttävä tunne ovat ensisijaisia. Tällöin yksilö kokee olonsa viehättäväksi. (Oraviita, 2008, 81.)

Suomalaiseen luonteeseen on juurtunut vaatimattomuuden perinne, joka näkyy vähäisenä tarpeena korostaa itseään tai varallisuuttaan vaatetuksen kautta. Suomalaiset eivät myöskään painota ulkoista loistoa vaatteissaan. Keskittyessään kestävyYTEEN, laatuun ja mukavuuteen, vaatteiden koetaan olevan oikeutettu sijoitus. Suomalaisuus liitetään luonnonläheisyyteen, rehellisyyteen, suoraviivaisuuteen, luotettavuuteen, mustavalkoisuuteen, jäyhyyteen, jämäkkyYTEEN ja aidosti vaatimattomaan asenteeseen. (Oraviita, 2008.)

KULTTUURISEN KESTÄVYYDEN PIIRTEET SUOMALAISEN VAATESUUNNITTELUN KONTEKSTISSA

Suomalaisen designperinteen perustan rakentaminen käynnistyi 1920-luvulla ja kansainvälistä kehitystä seurattiin tarkasti, erityisesti ensimmäisen maailmansodan aikana. Esteettisyys ja taide nähtiin yhteisenä perintönä riippumatta sosiaalisista luokista. Käsityötä käytettiin välineenä taidekasvatuksessa, korostaen valistusta ja “hyvän maun” opettamista. Suositeltavia piirteitä olivat käytännöllisyys, materiaalien harmonia, aitous ja vähäeleisyys. Kansainvälisiä vaikutteita ei nähty vastustamisena, vaan niiden tukemisena. (Heinänen, 2009.)

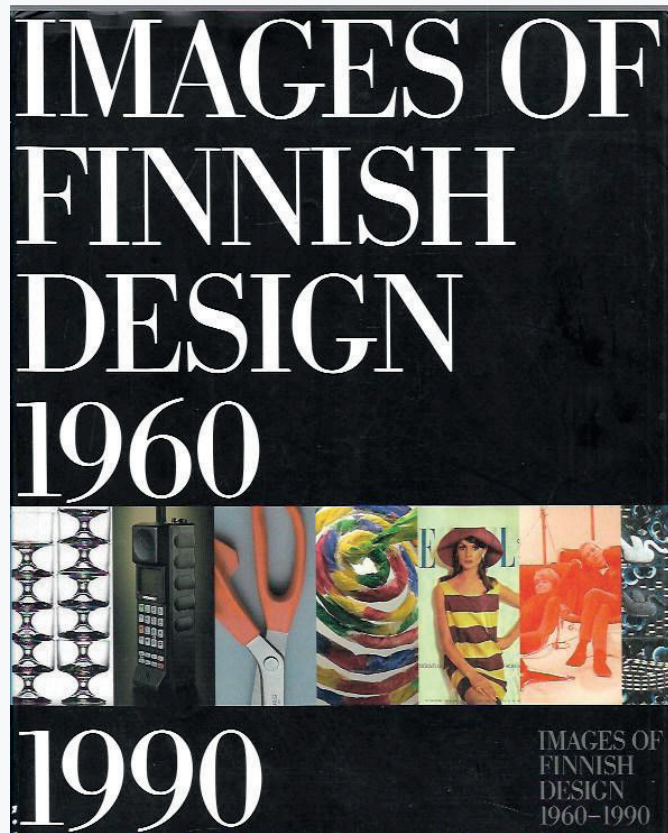
Taideteollisuudessa pyrittiin löytämään suomalaista tyyliä, mutta tämä pyrkimys ei toteutunut täysin. Taidekäsityökulttuuria rakennettiin talonpoikaisen kansantaiteen ja kotiteollisuuden pohjalta, korostaen yksilöllisyyttä ja luovuutta. (Heinänen, 2009.)

Luovan ongelmanratkaisun näkökulmasta taideteollisuus etsi yleispäteviä kansainvälisiä muotoja, samalla korostaen kansallisia piirteitä yksilöllisen luovuuden kautta. (Heinänen, 2009.)

Designperinteen perustan vaikutukset ovat havaittavissa edelleen 2020-luvulla. Ne heijastuvat eri muotoilun aloille, mutta yhteinen muotokieli ja kansalliset piirteet ovat selkeästi erottavissa.

Suomalaisen vaatesuunnittelun piirteet ovatkin moninaisia ja heijastelevat maan kulttuuriperintöä, luontosuhdetta ja arvo-maailmaa. Vaikka suomalaiset suunnittelijat ja brändit voivat vaihdella tyyliältään ja lähestymistavoiltaan, on havaittavissa selviä yhteisiä piirteitä, jotka luovat tunnistettavaa suomalaista designia.

Näin todetakseni, olen tarkastellut suomalaisen vaatesuunnittelun tekijöitä eri vuosikymmeniltä 1950-luvulta 1980-luvulle loma-aikaan saakka, sekä selasin suomalaisten 2020-luvulla yhä toimivien vaatemerkkien kuvastoja sekä verkkokauppaa, verratakseni brändien suunnittelufilosofiaa ja muotokieliä keskenään.

Kuva 4. Images of Finnish Design, Ornamo

Tarkastelin syvemmin neljää 1950-1980-lukujen tunnettua suomalaista tekstiili- ja vaatesuunnittelijaa, sekä heidän tuotteidensa muotokieltä. (Kuva 4) Suunnittelijat ovat valittu heidän vaikutuksensa perusteella kyseiseen aikaan ja sen perusteella, kuinka vahvasti he ovat jättäneet jälkensä suomalaiseen tekstiilikulttuuriin. Lisäksi, heidän tunnustuksensa omassa ajassaan on ollut merkittävää.

Kyseinen ajanjakso tarjosi resursseja ja mahdollisuuksia paikallisille suunnittelijoille, ja samalla he pystyivät hyödyntämään Suomen ainutlaatuista kulttuuria ja muotoiluperinnettä luodakseen omaa, erottuvaa muotokieltään (Heinänen, 2009). Valitsin kyseisen ajanjakson tarkasteltavaksi opinnäytetyössäni, sillä Suomen teollistuminen loi suotuisan ympäristön muotisuunnittelijoiden nousulle erityisesti 1950-luvun jälkeen.

Suomalaiset opinnäytetyössäni esiintyvät vaatemerkit ovat huolellisesti valittu niiden pitkän iän ja useiden vuosikymmenten ajan jatkuneen liiketoiminnan perusteella. Nämä yritykset ovat toimineet 2020-luvulle saakka, ylläpitäen tunnistettavaa muotokieltä ja tarjoamalla edelleen korkealaatuisia tuotteita Suomen markkinoilla.

VUOKKO ESKOLIN-NURMESNIEMI

Vuokko Eskolin-Nurmesniemi (s. 1930) on suomalainen muotoilija, joka tunnetaan erityisesti tekstiili- ja vaatesuunnittelusta (Kuva 5). Eskolin-Nurmesniemi valmistui Teollisuustaitteen instituutista vuonna 1952 ja liittyi sitten Printex/Marimekkoon vuonna 1953. Hän loi alkuperäisen Marimekko-mekkoninjan, tuoden uudenlaisen näkökulman teolliseen tuotantoon. (Finnish Association of Designers Ornamo, 1991, 46.)

Vuonna 1964 hän perusti oman yrityksensä, Vuokon, ja suunnitteli klassisia ja ajattomia vaatteita käyttäen pääasiassa luonnonkuituja kuten puuvillaa, villaa ja jutea. Hänen kankaitaan suunniteltiin tiettyjä vaatekappaleita ajatellen. Vaatteiden suunnittelussa korostuivat yksinkertaisuus ja ajattomuus, sarjatuotantoon sopivuus sekä ergonomiset periaatteet että esteettiset harkinnat. "Ennen kaikkea vaatteiden on tarkoitus olla käytettäviä." (Finnish Association of Designers Ornamo, 1991, 46.)

Kuva 5. Vuokko Eskolin-Nurmesniemi (Kotiliesi 2021, Marimekko OM-Arkisto)

P&M DESIGN

“Vaatteiden tulee olla käytännöllisiä, imartelevia ja helppoja pukea päälle – niissä on tunnettava olonsa vapaaksi.” Nämä ovat olleet vaatesuunnittelija Maj Kuhlefeldtin (s. 1931-k. 2018) keskeiset periaatteet aina uransa alkuvaiheista lähtien. Vuosina 1963–1968 hän suunnitteli Finn Flare -kokoelman ja 1970-luvun Maj lähti erikoistumaan työvaatteisiin, joissa noudatti selkeästi omia periaatteitaan. (Finnish Association of Designers Ornamo, 1991, 92.)

Hän perusti P&M Designin (Kuva 6) yhdessä Pi Sarpanevan (s. 1933-k. 2019) kanssa, joka oli entinen opiskelukaveri ja jakoi samankaltaiset näkemykset muotoilusta. (Finnish Association of Designers Ornamo, 1991, 92.) Pi työskenteli myös Finn Flarelle, kun he pyysivät Pi:tä suunnittelemaan vaatteita hyödyntäen Timo Sarpanevan kanssa kehittämänsä patentoitua “Ambiente”-värimenetelmää. (Finnish Association of Designers Ornamo, 1991, 56.)

P&M:n voimanlähteenä oli ajatus: “Se, mitä käytät työskennellessäsi, muodostaa läheisimmän työympäristösi; kaikkein tärkeimmän vaatetuksen! Kahdeksan tuntia päivässä työvaatteissasi – piditpä niistä tai et.” He saivat erityispalkinnon tekstiiliteollisuuden tuotekehitysrahastolta vuonna 1984. Palkinto myönnettiin heidän ennakkoluulottomasta ja perusteellisesta tutkimuksestaan työvaatteiden parissa sekä siitä, että he suunnittelivat käytännöllisiä ja huolella viimeistelyjä vaatteita, ottaen käyttäjien tarpeet huomioon. (Finnish Association of Designers Ornamo, 1991, 92.)

Kuva 6. Pi Sarpaneva & Maj Kuhlefeldt (Ilta-Sanomat 2019, Sverker Ström)

ANNIKA RIMALA

Annika Rimala (Kuva 7) opiskeli (s.1936-k.2014) 1950-luvulla silloisessa teollisen taiteen yliopistossa. Hän oli omaksunut opettajansa ohjeen: "Kaikessa on aina mahdollista tehdä vielä paremmin". (Finnish Association of Designers Ornamo, 1991, 50.)

Työskennellessään Marimekolla Rimalan tekstiilikuvioiden mitatakaava vaihteli kokoelmasta toiseen, tuoden mukanaan erilaisia tunnelmia. Hänen vaatesuunnittelunsa perustui tarkkaan kuvioituihin kankaisiin, ja vaatteet olivat osa laajempaa rakenteellista kokonaisuutta, samalla tarjoten mukavuutta käyttäjälleen. (Finnish Association of Designers Ornamo, 1991, 50.)

Yhdysvalloissa Marimekon muotia kutsuttiin "älymystön uniformuksi", ja Annika Rimalan suunnitelmia esiteltiin kansainvälisissä muotilehdissä, kuten Vogueissa ja Ellessä. Vuonna 1967 hänet nimitettiin yhdeksi maailman kymmenestä johtavasta muotisuunnittelijasta, seuranaan nimiä kuten Pierre Cardin, Yves Saint-Laurent, Emmanuelle Khanh ja Courrèges. (Finnish Association of Designers Ornamo, 1991, 50.)

Hänen työnsä oli itsenäistä ja innovatiivista, ja hän korosti: "Tärkeimmät inspiraationlähteet ovat taide ja arkkitehtuuri - siinä ei ole epäilystä. Konstruktivismi on vaikuttanut siihen, miten leikkaan vaatteeni." (Finnish Association of Designers Ornamo, 1991, 50.)

Kuva 7. Annika Rimala (Marimekko arkisto)

KIRSTI RANTANEN

Tekstiilitaiteilija, taiteilijaprofessori, opettaja, suunnittelija, luennoitsija - Kirsti Rantasen (s. 1930-k. 2020) saavutuslista on loputon (Kuva 8). Hänen työnsä yhdistää suomalaista perinnettä moderniin abstraktioon, ja siinä on jälkiä vaikutteista niinkin kaukana kuin Egyptissä ja Yhdysvalloissa. Rantanen aloitti uransa vuonna 1952 Finlaysonin kangassuunnittelijana ja osallistui ja voitti tekstiilikilpailuja. (Finnish Association of Designers Ornamo, 1991, 214.)

Myöhemmin hän alkoi opettaa nykyisen Taideyliopiston teollisuustaiteen laitoksella, vietti vuoden Kairossa ja vuoden Bangkokissa, ja hänen töitään on esillä ympäri maailmaa. Rantanen on sanonut: "Tekstiilitaide ei ole veistos tai maalaus, vaikka sitä voidaan kuvailla sen plastisten tai väristeellisten ominaisuuksien perusteella. Tekstiilitaide toimii omilla ehdoillaan. Tekstiilitaiteilijan ilmaisukeinot sisältävät materiaalit, kuidut ja niiden käytön kudoksen rakenteessa, jotta taiteilija voi antaa ajatuksilleen visuaalisen muodon. Tekstiilityössä rakenne paljastaa suunnittelijansa persoonallisuuden." (Finnish Association of Designers Ornamo, 1991, 214.)

Kuva 8. Kirsti Rantanen (Designmuseon arkisto)

NANSO

Nanson tarina (Kuva 10) alkoi vuonna 1921, kun joukko pirkanmaalaisia perusti Nokian Kutomo ja Wärjäys Oy:n luodakseen työpaikkoja ja edistääkseen Suomen itsenäisen talouden nousua. Alusta asti Nanson suunnittelufilosofia on perustunut aitojen arvojen vaalimiseen ja laadukkaiden, kestävien vaatteiden luomiseen. Suunnittelu on keskittynyt luomaan aikaa kestäviä, laadukkaita lempivaatteita, jotka tuntuvat ja näyttävät hyvältä päällä. (Nanso, 2023.)

1930-luvulla uudet valmistustekniikat, kuten purkautumaton Interlock-neulos, antoivat Nanson tuotteille erottuvuuden. Alusvaatevalmistus laajeni käsittäen myös lapsille suunnatut mallistot. Sotavuodet 1940-luvulla toivat mukanaan raaka-ainepulan, ja suuri osa tuotannosta suuntautui sotilastoimituksiin. Mallistot laajenivat 1950-luvulla erilaisiin neuletuotteisiin. (Nanso, 2023.)

2000-luvulla suunnittelussa ja markkinoinnissa korostettiin mukavuutta, rentoutta ja iloa arjessa. Lempi-vaatemallisto vuonna 2002 heijasteli kokeilevampaa lähestymistapaa ja puhutteli nuorempaa kohderyhmää. Suunnittelufilosofia perustui perinteisiin arvoihin ja suomalaiseen retrohenkiseen designiin, ja se palkittiin Kultaisella Vaatepuulla vuonna 2004. 2020-luvulla Nanso keskittyi naistenvaatteisiin. (Nanso, 2023.)

Nanson historia on syvästi sidoksissa suomalaiseen luontoon ja maaseutuun. Vaatteiden suunnittelussa vaalitaan laadukkuutta ja suomalaista elämäntyyliä. Printit ovat olleet olennainen osa tarinaa 1960- ja 1970-lukujen vaihteesta lähtien, ja kotimainen kuosisuunnittelu on Nanson vahvuus. Pitkän historian ansiosta Nansolla on rikkaat arkistot, joista he ammentavat aikaa kestävästä suunnittelusta. (Nanso, 2023.)

nanso

Kuva 9. Nanso logo
Kuva 10. Nanso (Nanso arkisto)

JOUTSEN

Joutsen (Kuva 12) syntyi 1936, kun Marius Pedersen sai liikeidean vaimonsa höyheniä puhdistellessa. Alusta alkaen perheyritys keskittyi untuvien jalostukseen ja kasvoi nopeasti valmistamaan untuvapeittoja ja tyynyjä. Symbolinaan yritys valitsi joutsenen, kuvaten puhtautta ja pohjoisen ylpeyttä. (Joutsen Finland Oy, 2023.)

Mariuksen ja Saiman alkuperäinen visio hyvää oloa tuottavista tuotteista ja positiivisesta työyhteisöstä ohjaa edelleen yrityksen toimintaa. Rehellisyys ja huolenpito ovat Joutsenen perusarvoja, heijastuen kaikkeen toimintaan ja kohtaamisiin. Perheyritys on nyt neljännessä polvessa, jatkaen tarinaansa vahvoilla juurillaan. Kaikkein merkittävimmät Joutsen-tarinat kerrotaan kuitenkin hyvän yön toivotusten lomassa, retkillä luonnossa ja jokaisessa hetkessä, jolloin untuvatuote tuo lohtua ja iloa käyttäjänsä arkeen. (Joutsen Finland Oy, 2023.)

1966 Joutsen laajensi valikoimaansa valmistamalla ensimmäiset untuvatakit Grönlannin retkikunnalle. Tämä aloitti Joutsen-untuvatakkien valmistuksen, ja yritys säilyi maailman pohjoisimpana untuvatakkeja valmistavana yrityksenä. Toimivuus, tekniset ominaisuudet ja muunneltavuus ovat peruspilareita, joille Joutsenen takit rakentuvat. (Joutsen Finland Oy, 2023.)

Suunnittelijat pitävät mielessään asiakkaan tarpeiden lisäksi myös laajemman kontekstin, kuten ilmaston vaikutukset. Tämä huomio takaa, että takit eivät ainoastaan vastaa yksilöllisiin tarpeisiin vaan myös sopeutuvat ajan haasteisiin. Suunnittelussa näin ollen yhdistyvät estetiikka ja käytännöllisyys, ja tuloksena on tuote, joka ei ainoastaan näytä hyvältä vaan palvelee käyttäjänsä eri tilanteissa. (Joutsen Finland Oy, 2023.)

JOUTSEN

Kuva 11. Joutsen Finland Oy logo

Kuva 12. Joutsen Finland Oy (Joutsen Finland oy arkisto)

R-COLLECTION

R-Collection (Kuva 14), vuonna 1978 perustettu Kajaanilainen vaatetusalan perheyrittys, on vakiinnuttanut asemansa luomalla laadukkaita ja käytännöllisiä vaatteita, jotka heijastavat rentoa ja liikunnallista elämäntapaa. Inspiraationsa yritys ammentaa pohjoisesta luonnosta, ja tämä näkyy erityisesti heidän tavallisissa, mutta laadukkaissa anorakeissa, T-paidoissa ja collegeissa. R-Collectionin ylpeys piilee tavallisuudessa, joka tarkoittaa heille laadukkuutta, klassisuutta ja ajattomuutta. (R-collection, 2023.)

Tuotteiden suunnittelussa keskiössä ovat kestävyys ja materiaalien laatu. He haluavat varmistaa, että vaatteet kestävät aikaa, kulutusta ja ovat helposti huollettavissa. Tämä periaate yhdistyy ajattomaan suunnitteluun, joka ei seuraa trendejä vaan tekee tuotteista yhtä relevantteja tulevaisuudessa kuin nykyäänkin, siirtyen sukupolvelta toiselle. (R-collection, 2023.)

R-Collectionin vahva laatuimago rakentuu korkeiden laatuvaatimusten ja suuren osan tuotannosta tapahtuvan Suomessa. Yritys on harvoja kotimaisia vaatevalmistajia, jotka ovat selvinneet alalla kohtaamista vaikeuksista. (R-collection, 2023.)

Vaikka R-Collectionin tarina alkoi silkkipaino-tekniikasta, on yritys kokenut erityistä menestystä 2020-luvulla, kun perustajat Pekka ja Marjo Saastamoinen ovat siirtäneet yrityksen jatkamaan tarinaa. Nyt liiketoimintaa uudistaa Pekan ja Marjon poika Olli, joka jatkaa R-Collectionin perintöä kotimaan ja kansainvälisten markkinoiden parissa. (R-collection, 2023.)

RCOLLECTION

Kuva 13. R-Collection logo

Kuva 14. R-Collection (R-collection arkisto)

MARIMEKKO

Armi Ratia loi Marimekon (Kuva 16) perustaessaan sen 1950-luvun alussa sodanjälkeiseen Suomeen. Se oli maailman ensimmäisiä lifestyle brändejä, ja toimii yhä edelleen 2020-luvulla globaalisti tunnettuna tavaramerkkinä. Ratian visioon kuului optimismi ja rohkeus kulkea omaa polkuaan, ja tämänkaltaiselle lähestymistavalle oli selkeästi kysyntää. Marimekon tarina alkoi yksinkertaisista mekoista ja ainutlaatuisista kuvioista. Näissä mekoissa heijastui yksilöllisyys, voima ja modernit arvot, jotka tekivät niistä ikonisia jo syntyessään.

Vuosien varrella Marimekon mekot ovat olleet itsenäisten naisten luottovaatteita ympäri maailmaa. Marimekosta kasvoi nopeasti paljon enemmän kuin pelkkä muotimerkki: siitä tuli kokonaisvaltainen elämäntapafilosofia. (Marimekko, 2023.)

Alusta alkaen Marimekon tunnetut kuviot ovat tuoneet iloa myös kodin sisustukseen ja asusteisiin. Raidat, ruudut, abstraktit ja kukka-aiheiset kuviot värikkäissä sävyissä muodostavat rikkaan taiteellisen perinnön. Suunnittelijat ovat vuosien varrella luoneet yli 3 500 erilaista kuviota, jotka ovat löytäneet tiensä muodin, asusteiden, laukkujen ja kodintuotteiden muotoon, rikastaen jatkuvasti uusien sukupolvien elämää. (Marimekko, 2023.)

Marimekon ikoniset kuosit ovat osoitus niiden ajattomuudesta, ja ne ovat nähty tuhansissa eri väriyhdistelmissä. Joka vuosi tähän jatkuvasti kasvavaan taidekokoelmaan lisätään uusia kuvioita, säilyttäen samalla brändin elinvoiman ja uudistumiskyvyn. (Marimekko, 2023.)

marimekko

Kuva 15. Marimekko logo

Kuva 16. Marimekko (Vaccaro, Marimekko arkisto)

SUOMI-IDENTITEETIN TOISTUVAT PIIRTEET VAATESUUNNITTELUSSA

LAADUKKUUS, KESTÄVYYS JA LUONTOINSPIRAATIO

Suomalainen vaatesuunnittelu kukoistaa monimuotoisuudessaan, mutta silti siinä näkyy useita yhteisiä piirteitä, jotka määrittelevät suomalaisen muodin identiteetin. Laadukkuus ja käytännöllisyys ovat kulmakiviä, jotka heijastavat suomalaisen käytännönläheisen lähestymistavan vaatesuunnitteluun. Vaatteet eivät ainoastaan ole tyylikkäitä, vaan myös kestäviä käytössä, ajassa ja kulutuksessa. Suunnittelultaan ne ovat myös helposti huollettavissa.

Rennon tyylin yhdistäminen inspiroivaan pohjoisen luontoon on toinen vahva teema suomalaisessa vaatesuunnittelussa. Luonnon kauneus ja puhtaus ovat innoituksen lähteitä, ja tämä näkyy vaatteiden ajattomassa ulkomuodossa, joka kaikeu pohjoisen ylpeyttä ja seesteisyyttä. Laadukkuus, ajattomuus ja klassisuus ovat arvoja jotka heijastuvat Suomen luonnon maisemista ja ovatkin keskeisiä teemoja suunnittelulle yhä tänä päivänä.

Vastuullisuus ja kestävyys ovat nousseet entistä vahvemmin esille muotoilussa. Suunnittelijat pyrkivät luomaan vaatteita, jotka eivät ainoastaan kestä aikaa, vaan myös kantavat vastuuta ympäristöstä. Materiaalivalintoja ohjaa pitkäikäisyys, ja suunnittelijat vaalivat arvoja, jotka korostavat vaatteiden eettisyyttä ja ekologisuutta.

Suomalainen vaatesuunnittelu ei ole pelkästään ulkoista estetiikkaa, vaan siinä korostuu myös vaatteiden toimivuus ja muunneltavuus. Yksilölliset tarpeet otetaan huomioon, ja suunnittelijat pyrkivät vastaamaan ajan haasteisiin joustavilla ja monipuolisilla ratkaisuilla. Vaatteiden tulee olla kestäviä, sekä ullaasultaan että toiminnallisesti, jotta ne voivat säilyä suosikkeina vuosien varrella.

Suomalaisen vaatesuunnittelun perinteet ja vahvat juuret näkyvät myös monissa suunnitteluprosesseissa. Retrohenkinen design ja perinteiset arvot ovat olennainen osa suomalaista muotokulttuuria.

Myös kokonaisvaltainen hyvinvointi ja hyvä olo ovat keskeisiä tavoitteita suomalaisessa vaatesuunnittelussa. Vaatteet on suunniteltu tuottamaan käyttäjälleen iloa ja lohtua arjessa, mikä heijastaa suomalaisen vaatesuunnittelun pyrkimystä tarjota enemmän kuin vain vaatteita.

Suomalainen vaatesuunnittelu on siis monipuolinen ja rikas kudos erilaisia piirteitä, jotka yhdistyvät luovaksi ja ajattomaksi ilmaisuksi. Se kunnioittaa perinteitä, heijastaa suomalaisen luontosuhteen ja sisukkaan asenteen, sekä pyrkii luomaan vaatteita, jotka eivät ole vain muodikkaita hetken, vaan kestävät pitkään, ilahduttaen käyttäjänsä tulevaisuudessakin. Suomalaisen vaatesuunnittelun ydin onkin itsensä arvostamisessa ja mahdollisuudessa olla juuri sellainen kuin on.

PIIRTEIDEN JATKUVUUS 2020-LUVULLA

Suomalainen vaatesuunnittelu säilyttää vahvasti juurensa laadukkaissa materiaaleissa ja käytännöllisissä leikkauksissa. Funktionaalisuus ja kestävyys ovat kulmakiviä, jotka heijastuvat niin vaatteiden ulkonäössä kuin niiden rakenteessa. Keskeisenä tavoitteena on tarjota käyttäjälle rentoutta ja vapauden tunnetta.

Suomalainen luonto ja kansankulttuuri toimivat edelleen inspiroivana voimana suunnittelulle. Kuviot, värit ja tekstuurit kumpuavat pohjoisen luonnon kauneudesta ja raikkaudesta, säilyttäen samalla yhteyden menneisyyden perinteisiin. Suunnittelijat ammentavat innoitustaan historiasta, tuoden klassiset elementit ajanmukaiseen muotoiluun.

Vastuullisuus nousee entistä keskeisempään rooliin suomalaisessa vaatesuunnittelussa. Ekologiset materiaalit, eettiset tuotantokäytännöt ja kierrätettävyys ovat nousseet arvoiksi, jotka ohjaavat suunnitteluprosessia. Vaatteet suunnitellaan kestämään aikaa sekä nopeita trendejä vastaan.

Suomalainen vaatesuunnittelu pyrkii edistämään yksilöllisyyttä ja itsensä arvostamista. Vaatteet ovat suunniteltu istumaan erilaisille vartalotyypeille ja korostamaan jokaisen ainutlaatuisuutta. Yksilölliset tarpeet ja monikäyttöisyys ovat suunnittelun keskiössä.

Esimerkkinä suomalaisen muotoilun piirteiden jatkuvuudesta toimivat vaatemerkki Halon From North, sekä suunnittelija ja kuvittaja Klaus Haapaniemi. Halon kuviointi ja värimaailma ammentavat ulkonäkönsä taiteilija Reidar Särestöniemen maalauksista (Kuva 18). Minimalistinen muotoilu ja luonnonmukaiset materiaalit jatkavat pohjoisen muotokieltä. Haapaniemen kuvitukset tuovat esille kansankulttuurin, mystiikan ja luonnon elementtejä (Kuva 17). Hänen printeissään yhdistyvät mielikuvitus ja tarinallisuus, tuoden kauneutta arjen keskelle.

Kuva 17. Klaus Haapaniemi, Cosmic Jellyfish silk cushion

Kuva 18. Halo From North, Reidar Nomad kimono

MIKSI SUOMALAINEN PUKEUTUU MUSTAAN

Suomalainen design on kuin salainen kieli, joka puhuu kylmyydestä, luonnosta ja vahvasta identiteetistä. Tämä ainutlaatuinen viesti on syntynyt Suomen karusta luonnosta, historiasta ja vahvasta yhteenkuuluvuuden tunteesta. Näistä kumpuaa myös suomalaisten kukoistava suhde laadukkaisiin materiaaleihin ja ketäviin vaatteisiin.

Kun suomalainen pukeutuu, hän kertoo tarinaa maasta, joka selvisi sodasta, kylmästä ja nousi vahvana jaloilleen. Suomalainen vaatesuunnittelu on suomalaisille siis enemmän kuin muotia, se on tapa ilmaista identiteettiä ja yhteenkuuluvuutta. Kestävyys ja käytännöllisyys korostaminen on saanut juurensa sotavuosista, kun resurssit olivat rajalliset ja elämä oli vaativaa.

Musta ja harmaa ovat vallitsevia sävyjä suomalaisten vaatevalinnoissa, kuvastaen aikakausien vakavuutta ja tarvetta sopeutua ankariin olosuhteisiin. Näissä väreissä heijastuu myös kansallinen yhtenäisyys, kun suomalaiset yhdistivät voimansa sotavuosien haasteiden voittamiseksi. Vahvojen värien ilotetta on sitemmin nähty suunnittelijoiden kädestä, luoden jatkumon suomalaisen vahvalle luonteelle.

Vaikka aika on muuttunut, sota-historia vaikuttaa edelleen suomalaiseen pukeutumiseen, luoden kulttuurista kestävyyttä ja korostaen Suomalaisen suunnittelutyön arvostusta.

MUSTA ON KÄYTÄNNÖLLINEN,
AJATON JA VAHVA.

AIVAN KUTEN
SUOMALAINEN ITSE.

4 SUOMI-IDENTITEETTI VAATEMALLISTOSSA

SUUNNITTELUPROSESSI

Tietopohjaiseen tutkimukseeni perustuva opinnäytetyömallistoni ammentaa inspiraatiota suomalaisista kulttuurisen kestävyuden piirteistä, jotka ovat nousseet esiin taustatutkimuksessani. Tavoitteenani on välittää näitä piirteitä mallistoni muotokielessä, väripaletissa ja yksityiskohdissa.

KAJO on vaatemallisto, jonka olen toteuttanut kulttuurisesti kestäväällä lähestymistavalla. Inspiraatiota on ammennettu suomalaisesta kulttuurista ja sen kestävästä piirteistä, heijastaen samalla omaa identiteettiäni suunnittelijana muotokieleen ja suunnittelun lähtökohtiin. Malliston nimi on suomen kielen sana, joka kuvaa kirkkautta, selkeyttä ja hehkua.

Materiaalit on hankittu kulttuurisesti kestäville menetelmillä, jotka tukevat paikallisuutta ja kestäviä arvoja. Siluetit ja muotoilu kunnioittavat perinteitä ja samalla tuovat esiin modernia muotoilua.

Malliston värit ovat saaneet inspiraationsa luonnosta, heijastaen sen puhtautta ja kauneutta, sekä tuovat esille suunnittelijaidentiteetin taustaa. Yksityiskohdat, sekä materiaalien pinnat toistavat luonnon monimuotoisuutta ja eläväisyyttä.

Mallisto ei ole ainoastaan lopputulos opinnäytetyön tutkimuksesta vaan myös osoitus siitä, että muoti voi olla sekä kaunista että kestävä, ja samalla se kertoo tarinan suunnittelijan juurista ja omasta näkemyksestä muodin saralla.

VISUAALINEN ILME

Suomalainen identiteetti ja kulttuurinen kestävyys toimivat perustana vaatemallistolle, joka painottuu laatuun, käytännöllisyyteen ja ajattomaan suunnitteluun. Tämä ainutlaatuinen yhdistelmä luo suomalaista ja tyylikästä vaatekulttuuria, joka ammentaa juurensa pohjoisen luonnon kauneudesta (Kuva 19 & kuva 20).

Innostus luonnosta heijastuu vaatteiden laadussa, ajattomuudessa ja klassisuudessa. Mallisto perustuu kestävyiden ja laadun periaatteille. Tuotteet kestävät ajan, kulutuksen ja ovat helposti huollettavissa. Suunnittelussa korostuvat ajattomuus, puhtaus ja pohjoinen perinne.

Mallisto on suunniteltu tuomaan iloa, rentoutta ja hyvää oloa eri elämäntilanteisiin. Perinteiset arvot ja suomalainen design yhdistyvät käytännöllisyyteen ja vastuullisuuteen, tarjoten mukavuutta ja iloa päivittäiseen käyttöön.

Suomalainen sisukkuus ja vastuullisuus näkyvät vahvasti malliston suunnittelussa. Vaatteet on suunniteltu kestäväksi sekä ulkoasultaan että toiminnallisesti, tarjoten istuvuutta, pehmeyttä, klassisuutta ja viehättävyyttä.

Materiaalivalinnoissa painottuu pitkäikäisyys, ja siluetit sekä kuosit on suunniteltu kestäväksi yli sesonkien. Harmoninen värien valinta mahdollistaa helpon yhdistelyn eri tuotteiden välillä. Mallisto rohkaisee itsensä arvostamiseen ja oman identiteetin juhlimiseen juuri sellaisena kuin on.

Malliston monipuolinen, laadukas ja vastuullinen suunnittelu ilahduttaa pitkään tulevaisuudessa. Tuotteet eivät ole ainoastaan vaatteita, vaan ne ilmentävät suomalaista identiteettiä, tarjoten samalla mahdollisuuden ilmaista omaa ainutlaatuista persoonaansa tyylikkäästi ja kestävästi.

Kuva 19. Oulangan kansallispuisto, Matkalla Missä Milloinkin

Kuva 20. Oulangan kansallispuisto, Matkalla Missä Milloinkin

PRINTTI

Suomalainen muotoilu, sekä designmerkit ovat tunnettuja upeista printeistään tekstiileissä. Perinteisinä toistuvina elementteinä ovat olleet suuret kuviot, sekä rohkeat värit. Printtisuunnittelun historia Suomessa on rikas, sillä maassa on ollut pitkään vahva tekstiilitaideperinne, joka on vaikuttanut myös printtisuunnitteluun. Vahva kulttuuriperintö, laatu ja rohkeus ovat suunnittelun kulmakiviä.

Omaan mallistooni loin printin (Kuva 21), joka sai inspiraationsa pakkaspäivän sulattamasta huurteesta ikkunassa. Miten pisarat muodostavat mielenkiintoisia kuvioita, jotka tuovat mieleen kansanperinteen kuvataiteen symboliikan. Luonnon ja kansankulttuurin yhdistelmästä inspiroitunut printti Kide.

Kuva 21. malliston painettu printtikuvio Kide

MATERIAALIT, KAAVOITUS, VALMISTUS

Aikaisemman ammattini ansiosta olen löytänyt itselleni edullisimmat tavat suunnitella, muotoilla, kaavoittaa ja valmistaa tuote. Malliston valmistusprosessin hahmottaminen, sekä aikataulut on jo luontaista ja näin ollen pitää minut kiinni prosessin hallinnassa.

Olen materiaalilähtöinen suunnittelija, joten itselleni on tärkeää miltä materiaali tuntuu sekä näyttää, ennen kuin voin hahmottaa toimivia kokonaisuuksia. On tärkeää ymmärtää miten materiaaleja työstetään, sekä miten ne käyttäytyvät ja asettuvat haluttuihin siluetteihin nähden. Malliston materiaalit hankin uudelleenkäytettyinä eri toimijoilta, sekä paljon menekkiä vaativiin tuotteisiin tilasin materiaalit Toijalan Tekstiilipalvelusta.

Kaavoituksessa lähdin liikkeelle omista vanhoista valmiina olevista kaavoista, joita muokkaamalla pääsin haluttuun lopputulokseen. Kaavasta ompelin prototyypin, jota muotoilin vielä lopulliseen toivottuun siluettiin.

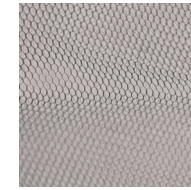
Koska malliston siluetit ovat väljiä, tarvitsevat ne näyttävyyden efektin luomiseen rakennetta vaateen nurjalle puolelle. Osa materiaaleista ei pysty kannattelemaan toivottua siluettoa ainoastaan omalla tuellaan, jolloin käytän efektin luomiseen tylliä, sekä olkatoppauksia. Tylli on tarpeeksi keveä materiaali sopimaan kankaiden luonteeseen, tuoden silti huomattavaa tukea näyttävyyden luomiseen.

Vaikka malliston siluetit esiintyvät yksinkertaisina, on materiaalien työstäminen haastavin osuus tuotteiden valmistamisessa. Materiaalit (Kuva 22) vaativat erilaisia saumaratkaisuja, tukiompeleita, sekä muodot pakottavat harkittuihin työmenetelmiin. Hennot värivalinnat, sekä materiaalit vaativat erityistä herkkyyttä niitä käsitellessä.

MATERIAALI
Puuvillasatiini: 100% puuvilla

HUOLTO
40 asteen hienopesu, ei rumpukuivausta, kahden pisteen silitys.

MATERIAALI
Tylli: 100% Nylon

HUOLTO
Pesu 30 asteessa, silitys yhdellä pisteellä.

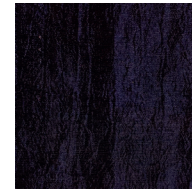
MATERIAALI
Uudelleenkäytetty Puuvillasekote

HUOLTO
Hellävaraista pesua väljässä viileässä vedessä.

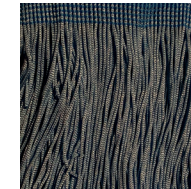
MATERIAALI
Uudelleenkäytetty Sekotesatiini

HUOLTO
Hellävaraista pesua väljässä viileässä vedessä.

MATERIAALI
Ryppytafti: 40% polyamidi / 60% polyesteri

HUOLTO
Pesu 30 asteessa.

MATERIAALI
Fringe: 100% polyesteri

HUOLTO
Pesu 30 asteessa.

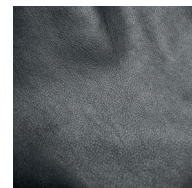
MATERIAALI
Crinkles satiini: 100% polyesteri

HUOLTO
Hellävaraista pesua väljässä viileässä vedessä.

MATERIAALI
Silky satiini: 100% polyesteri

HUOLTO
Hellävaraista pesua väljässä viileässä vedessä.

MATERIAALI
Uudelleenkäytetty nahka

HUOLTO
Pehmeälle nahalle sopivat huoltotuotteet.

MATERIAALI
Tekstiilituotannon hävikkinahka

HUOLTO
Pehmeälle nahalle sopivat huoltotuotteet.

MATERIAALI
Uudelleenkäytetty kuviosatiini

HUOLTO
tuotteiden vuorissa, käsinpesu.

MATERIAALI
Uudelleenkäytetty porontalja

HUOLTO
Harjaus ja tuuletus.

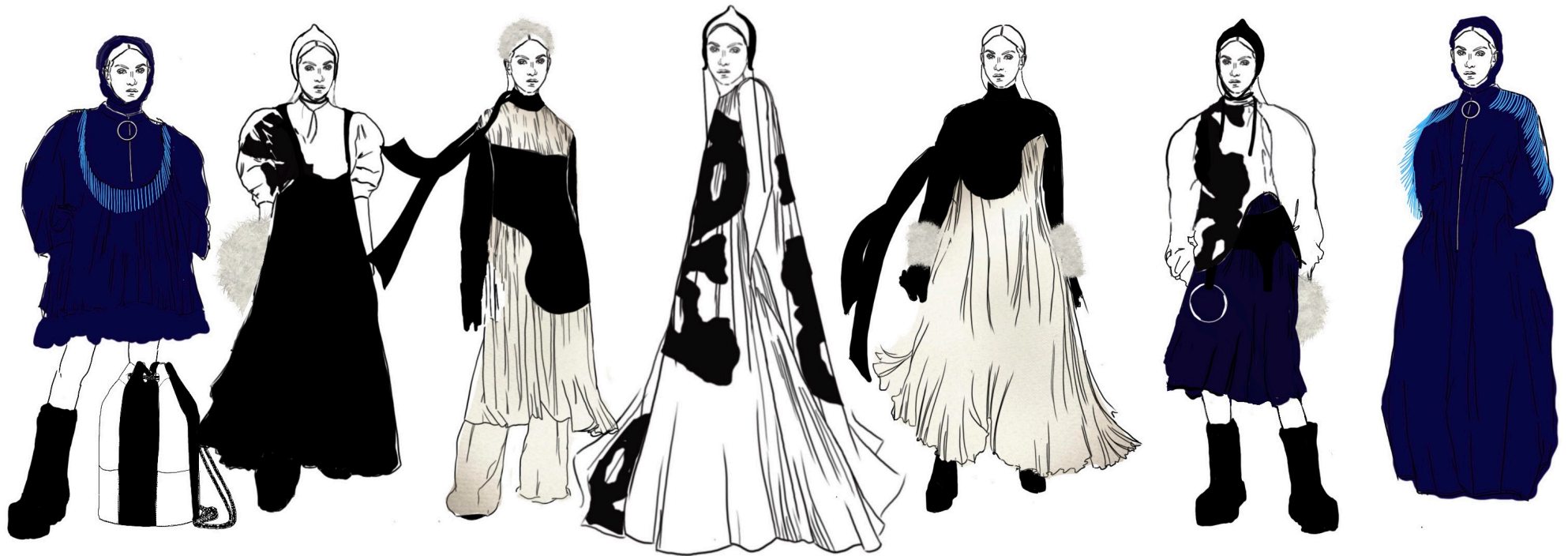
Kuva 22. Tekstiilimateriaalit, Malliston materiaalikartta

5 MALLISTO

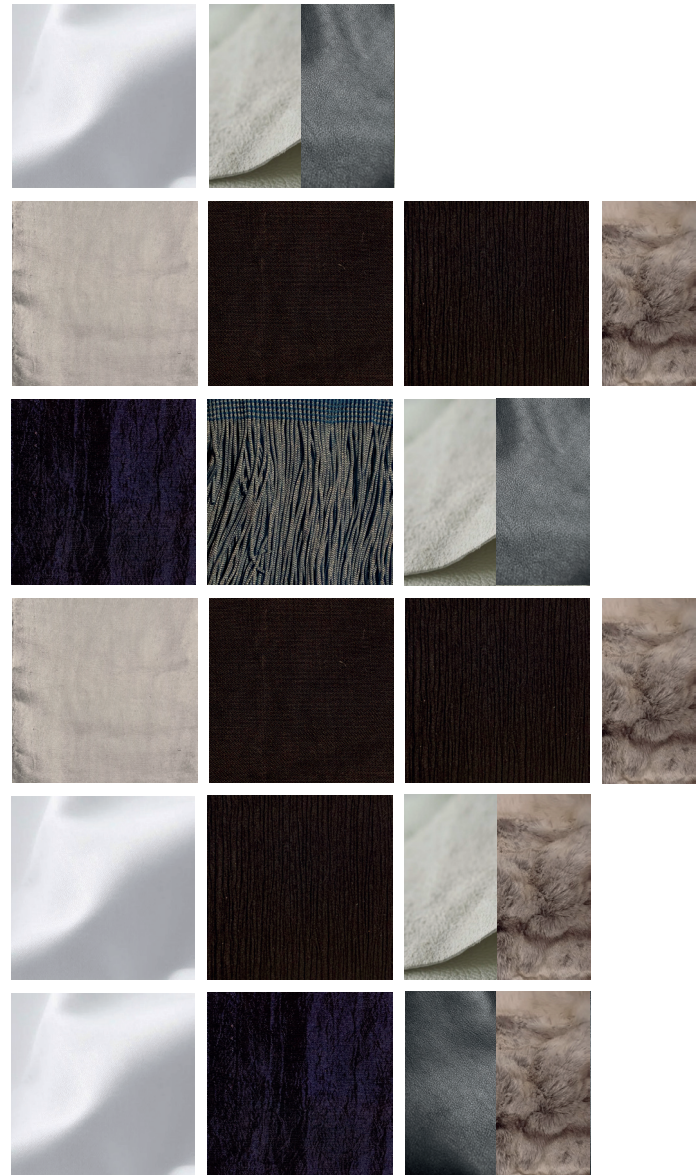
KAJO

Kulttuurisesti kestäväällä
menetelmällä valmistettu
vaatemallisto

MALLISTOKOKOELMA

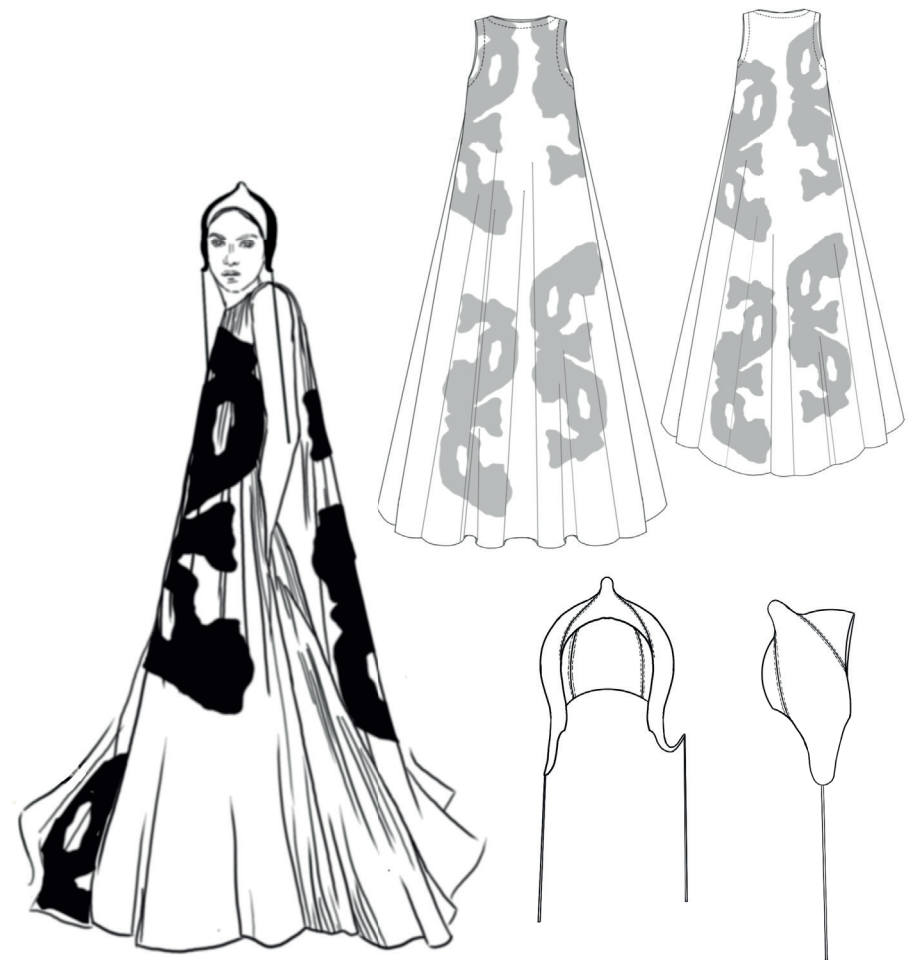

MALLISTOKARTTA

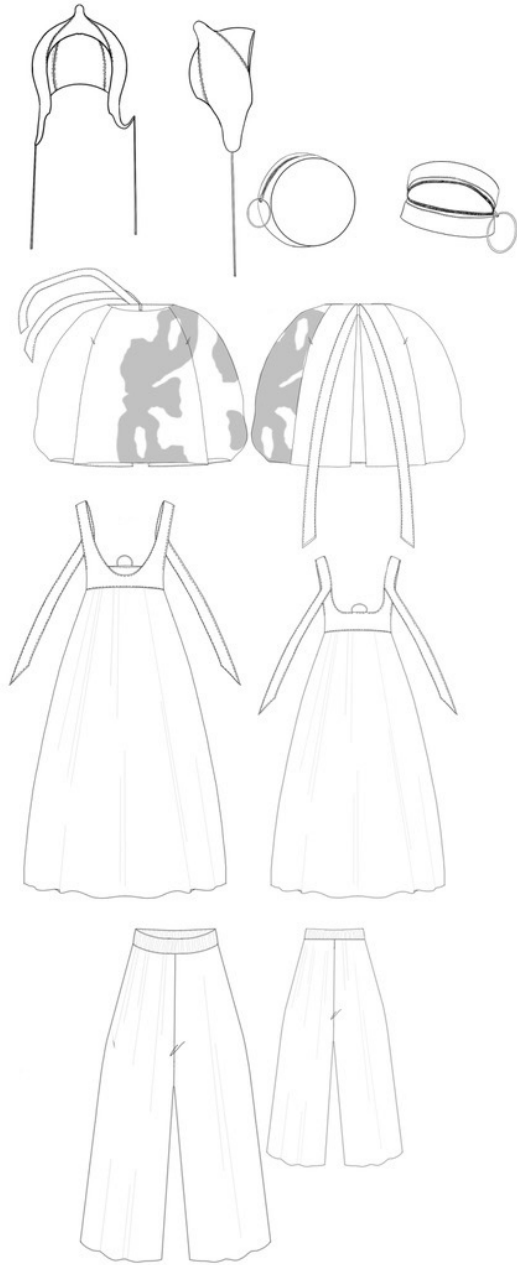

ASUKOKONAISUUDET

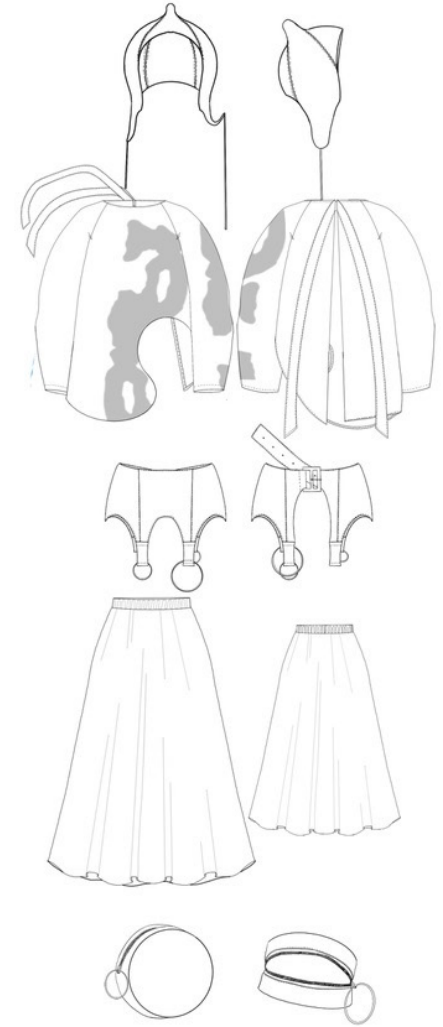
ASU 1

ASU 2

ASU 3

Kuva 26. Asu 2, Mallisto

Kuva 27. Asu 3, Mallisto

ASU 4

Kuva 28. Asu 4, Mallisto

ASU 5

Kuva 29. Asu 5, Mallisto

ASU 6

Kuva 30. Asu 6, Mallisto

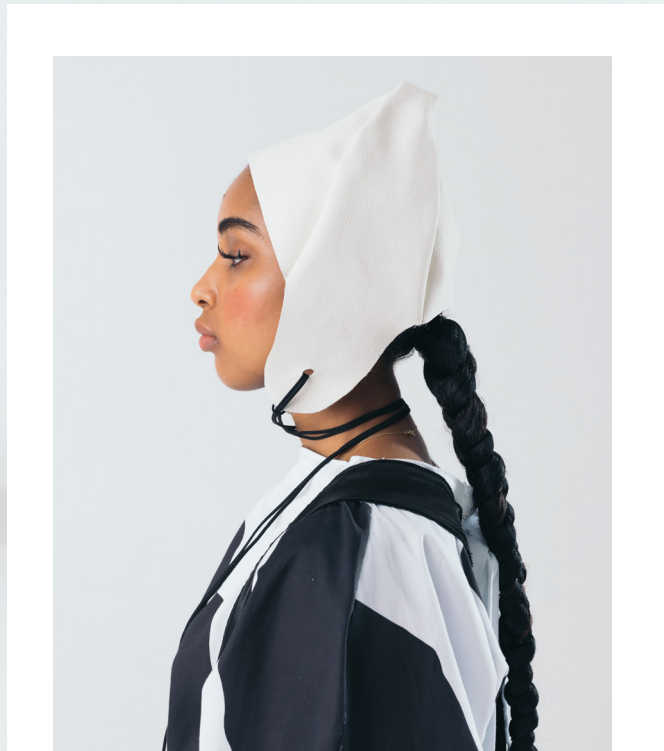
ASU 7

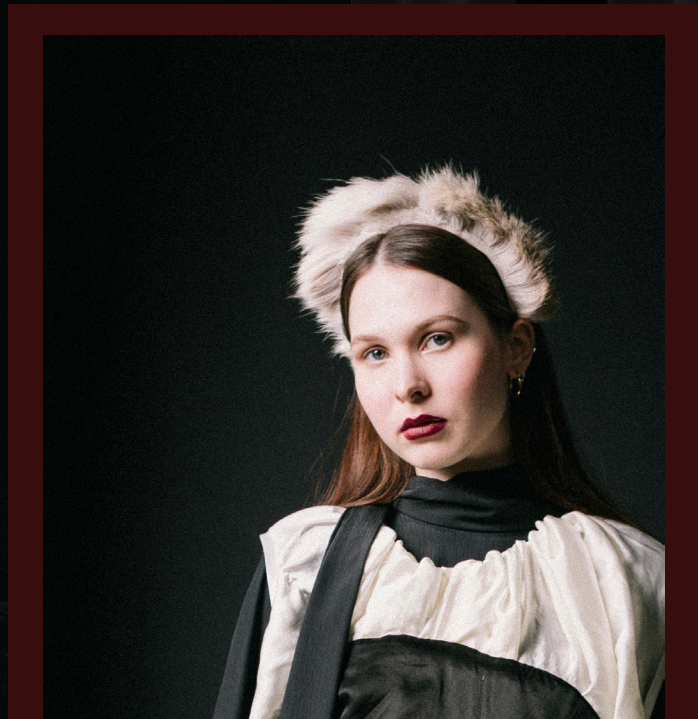
Kuva 31. Asu 7, Mallisto

TUOTEKUVAT

6 LOPPUPÄÄTELMÄT & JATKOTUTKIMUS

Opinnäytetyössäni keskityin selvittämään, miksi kulttuurinen kestävyys on tärkeää huomioida vaatesuunnittelun muotoilu-prosessissa sekä mitkä ovat kulttuurisen kestävyuden pysyvät piirteet suomalaisessa vaatemuotoilussa. Tutkimukseni pohjautui pääasiassa verkkolähteisiin, sillä suurin osa saatavilla olevasta materiaalista oli englanniksi. Opinnäytetyön ensimmäisen osan lähteiden hankkiminen oli haasteellisempaa, sillä aihe on uusi ja lähteet englanniksi. Toisessa osassa suomenkieliset lähteet olivat helpommin saatavilla.

Toisessa osassa tarkastelin suomalaista vaatesuunnittelua ja etsin kulttuurisen kestävyuden piirteitä. Havainnoin eri suunnittelijoiden suunnittelufilosofiaa sekä muotokieltä, ja tutkin niiden yhteneväisyyksiä muodostaen tunnistettavaa Suomi-identiteettiä vaatesuunnittelussa.

Tutkimuksen tuloksena huomasin, että kulttuurisen kestävyuden huomioiminen suunnittelutyössä on olennaista, sillä se varmistaa suunniteltujen tuotteiden ja palveluiden yhteensopivuuden erilaisten kulttuurien kanssa. Tämä vähentää tahatonta väärinkäyttöä ja lisää tuotteiden hyväksyttävyyttä. Globaalisti kulttuurisesti kestävä muotoilu edistää kulttuurista monimuotoisuutta ja vuorovaikutusta eri maiden ja kulttuurien välillä, edistäen yhteistyötä ja maailmanlaajuista ymmärrystä.

Tutkimuksen kautta nousi esille, että suomalaisessa vaatemuotoilussa on havaittavissa kulttuuri-identiteetin piirteitä, jotka ovat jatkuneet vuosikymmeniä ja näkyvät edelleen 2020-luvun muodissa ja vaatesuunnittelussa. Tämä korostaa kulttuurisen kestävyuden merkitystä suunnittelutyössä ja tekstiilien muotoilussa.

Opinnäytetyön tutkimusosan tavoitteena oli pyrkiä korostamaan kulttuurisen kestävyuden tiedostamisen merkitystä puettavan muotoilun opinnoissa. Opinnäytetyön tavoitteena oli myös esitellä mallisto, joka havainnollistaa suomalaisen kulttuurisen kestävyuden ainutlaatuisia piirteitä vaatemuotoilussa. Tutkimukseni tulokset toimivat mallistoni muotokielen pohjana ja inspiraation lähteenä. Mielestäni opinnäytetyöni saavutti molemmat tavoitteet hyvin ja vastasivat työn tutkimuskysymyksiin kattavasti.

MITEN KULUTTAJAT KOKEVAT JA MÄÄRITTELEVÄT KULTTUURISTEN ELEMENTTIEN ARVON TUOTTEEN TAI PALVELUN OSANA?

Kulttuurisen kestävyiden piirteiden lainaamisen ja omimisen välisen rajan hahmottaminen herättää kysymyksen siitä, missä määrin ulkoisten vaikutteiden hyödyntäminen muotoiluprosesseissa edistää monimuotoisuutta ja kulttuurista rikkautta, ja missä vaiheessa se kääntyy omimiseksi.

Nyt kun olen havainnut suomalaisten piirteiden olemassaolon ja merkityksen, tulisi kerätä dataa ja kuluttajakokemuksia suomalaisten designtuotteiden takaa.

Suomalaiset muotoilijat ovat avainasemassa hahmottamaan, miten kulttuurisia vaikutteita voidaan kunnioittavasti hyödyntää ilman väärinkäytön riskiä. Heidän näkemyksensä tarjoavat konkreettisia esimerkkejä siitä, miten luovassa työssä voidaan edistää kulttuurista monimuotoisuutta ja kunnioitusta.

Kuluttajat taas voivat tarjota arvokasta tietoa siitä, miten kulttuurisia vaikutteita koetaan ja tulkitaan käytännön tasolla, sekä syvempää ymmärrystä kuluttajien käyttäytymisen taustoista ja motiiveista muotoiluprosessissa. Lisäksi heidän osallistumisensa voi edistää kulttuurista monimuotoisuutta ja moniarvoisuutta keskustelussa.

Jatkokysymyksenä voitaisiin siis esittää: "Miten kuluttajat kokevat ja määrittelevät kulttuuristen elementtien arvon tuotteen tai palvelun osana?". Tällainen kysymys voisi johdattaa keskustelua syvemmälle kulttuuriseen herkkyyteen ja vastuulliseen muotoiluun, tarjoten samalla tilaisuuden tarkastella kulttuurisen omimisen ilmiötä kuluttajan näkökulmasta.

LÄHTEET

Azzura, A. 2022. "Breaking Fast Fashion: Is Cultural Sustainability the Solution? Interview with Emma Trask." Ankhamagazine. Viitattu: 10.11.2023. Saatavissa: <https://ankhamagazine.com/breaking-fast-fashion-is-cultural-sustainability-the-solution-interview-with-emma-trask/>

Brown & Vacca, 2022. Cultural sustainability in fashion: reflections on craft and sustainable development models, SUSTAINABILITY: SCIENCE, PRACTICE AND POLICY. VOL. 18, NO. 1, 590–600. Viitattu 10.10.2023. Saatavilla: <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/15487733.2022.2100102>

Cultural Intellectual Property 2018-2024. "Cultural Sustainability in Fashion." Cultural Intellectual Property Rights Initiative. Viitattu 10.10.2023. Saatavissa: <https://www.culturalintellectualproperty.com/cultural-sustainability-in-fashion>

Finnish Association of Designers Ornamo, 1991. Images of Finnish design 1950-1990. Kustannusosakeyhtiö Tietopuu.

Hallikainen, M. 2020. "Sukukokous: Vaate- ja asustemuistoihin pohjautuva sesongiton konseptimallisto." LAB-Ammattikorkeakoulu Muotoiluinstituutti. Viitattu 18.11.2023. Saatavilla: <https://www.theseus.fi/handle/10024/337019>

Heinänen, S. 2009. "Käsityö - taide - teollisuus: näkemyksiä käsityöstä taideteollisuuteen 1900-luvun alun ammatti- ja aikakauslehdissä." Jyväskylän yliopisto. Viitattu 12.10.2023.

Härmä, T. & Nasib, N. "Kestävän kehityksen keskeiset käsitteet." Opetushallitus. Viitattu 10.10.2023. Saatavilla <https://www.oph.fi/fi/opettajat-ja-kasvattajat/kestavan-kehityksen-keskeiset-kasitteet>

Joutsen Finland Oy, 2024. "Joutsenen tarina." Viitattu 5.12.2023 Saatavissa: <https://joutsen.fi/pages/joutsenen-tarina>

Laine, M. 2014. "Kulttuuri-identiteetti & Kasvatus" Suomen Kulttuuriperintökasvatuksen seura. Viitattu 10.10.2023. Saatavilla http://www.kulttuuriakaikille.fi/doc/monikulttuurisuus_kansio/Kulttuuri-identiteetti_ja_kasvatus.pdf

Lindh, A. 2023. "Redesign." Anna Lindh Foundation. Viitattu 12.11.2023. Saatavissa: <https://www.annalindh.com/fi/redesign>

Luoma-Aho, V. 2023. "Cancel Kulttuuri tuli, olitko valmis?" Statement. Viitattu 17.11.2023. Saatavissa: <https://statement.fi/cancel-kulttuuri-tuli-olitko-valmis/>

Marimekko. "Marimekon maailma: Värejä ja kuvioita vuodesta 1951." Viitattu 5.12.2023. Saatavissa: https://www.marimekko.com/fi_fi/marimekon-maailma/vareja-ja-kuvioita-vuodesta-1951

Moisin, M. 2019 "Cultural Sustainability in Fashion: A Long-Term Goal." Medium. Viitattu 17.11.2023. Saatavissa: https://medium.com/@monicamoisin_40284/cultural-sustainability-in-fashion-a-long-term-goal-afc243001244

Nanso Group, 2024. "Suunnittelufilosofiamme." Viitattu 5.12.2023. Saatavissa: <https://nanso.com/pages/suunnittelufilosofiamme>

Opetushallitus, 2024. "Kestävän kehityksen keskeiset käsitteet." Viitattu 10.10.2023. Saatavissa: <https://www.oph.fi/fi/opettajat-ja-kasvattajat/kestavan-kehityksen-keskeiset-kasitteet>

Oraviita, T. 2008. "Tennissukan varresta: kulttuurillinen pukeutumismiasu Suomessa." Lapin Yliopisto. Viitattu 15.11.2023. Saatavissa: http://www.kulttuuriakaikille.fi/doc/monikulttuurisuus_kansio/Kulttuuri-identiteetti_ja_kasvatus.pdf

Kansalaisopistojen liitto, 2018. "Mitä on kulttuuri?" Peda.net. Viitattu 20.10.2023. Saatavissa: <https://peda.net/kol/foorumi/m/mkk/t2kk/mita-on-kulttuuri/mita-kulttuuri-on>

R-Collection. "Meistä & historia." Viitattu 5.12.2023. Saatavissa: <https://www.r-collection.fi/page/64/meista-historia>

STJM, 2024. "Kiertotalouden termit tutuiksi." Suomen tekstiili & muoti. Viitattu 12.11.2023. Saatavissa: <https://www.stjm.fi/palvelut-ja-tietoa-yrityksille/tekstiilien-kiertotalous/kiertotalouden-termit-tutuiksi/>

Yle dokumentti. 2002. Työläisäitimme. Niemi, S. (ohj.). 11.5.2002. Viitattu 17.12.2023. Saatavissa: <https://areena.yle.fi/1-3388428>

KUVALÄHTEET

Kuva 1. Kalevala Koru. Kuutar-korvakorut, hopea. Viitattu 17.12.2023. Saatavissa: <https://www.kalevalakoru.fi/products/kuutar-korvakorut-hopea>

Kuva 2. Töysän Kenkätehdas. Roikovarsilapikas, nahkapohjalla. Viitattu 17.12.2023. Saatavissa: <https://toysankenkatehdas.fi/product/roikovarsilapikas-nahkapohjalla/>

Kuva 3. Rassenfosse, A. 1900-1905. Kansallisgalleria: Nuori työläisnainen. Viitattu 17.12.2023. Saatavissa: <https://www.kansallisgalleria.fi/fi/object/379537>

Kuva 4. Finnish Association of Designers Ornamo, 1991. Images of Finnish design 1950-1990. Viitattu 15.11.2023. Saatavilla: <https://www.kampinkirjakauppa.fi/tuotteet.html?id=61/737550>

Kuva 5. Marimekko. Kotiliesi. Alkuperäiset Vintage-vuokot ovat haluttuja keräilykohteita – löytyykö kaapeistasi näitä Vuokko Nurmesniemen luomuksia? Viitattu 15.12.2023. Saatavissa: <https://kotiliesi.fi/koti/sisustus/alkuperaiset-vintage-vuokot-ovat-haluttuja-kerailykohteita-loytyyko-kaapeistasi-naita-vuokko-nurmesniemen-luomuksia/>

Kuva 6. Ström, S. 1973. Habitare messut. Viitattu 17.12.2023. Saatavissa: <https://www.is.fi/kotimaa/art-2000006356237.html>

Kuva 7. Marimekko. Marimekon kuviosuunnittelija: Annika Rimala. Viitattu 15.12.2023. Saatavissa: https://www.marimekko.com/fi_fi/maripedia/kuviosuunnittelija/annika-rimala

Kuva 8. Designmuseum, 2021. Naismuotoilijat. Viitattu 15.12.2023. Saatavissa: <https://www.designmuseum.fi/fi/events/naismuotoilijat/>

Kuva 9. Nanso, logo. Viitattu 15.12.2023. Saatavissa: <https://www.stjm.fi/jasenyritys/nanso/>

Kuva 10. Nanso. Tarinamme. Viitattu 15.12.2023 Saatavissa: <https://nanso.com/pages/tarinamme>

Kuva 11. Joutsen Finland Oy, logo. Viitattu 15.12.2023. Saatavissa: <https://www.stjm.fi/jasenyritys/joutsen-finland-oy/>

Kuva 12. Joutsen Finland Oy, Joutsenen tarina. Viitattu 15.12.2023. Saatavilla: <https://joutsen.fi/pages/joutsenen-tarina>

Kuva 13. R-Collection, logo. Viitattu 15.12.2023. Saatavissa: <https://www.r-collection.fi/page/7/painatus-ja-brodeeraus>

Kuva 14. R-Collection. Meistä & historia. Viitattu 15.12.2023. Saatavissa: <https://www.r-collection.fi/page/64/meista--historia>

Kuva 15. Marimekko, logo. Viitattu 15.12.2023. Saatavissa: <https://worldvectorlogo.com/logo/marimekko-logo>

Kuva 16. Vaccaro, T. Marimekko. Vuokko Nurmesniemi: "Suunnitteluni on aina ollut tavallisten ihmisten pukeutumisen parissa työskentelyä". Viitattu 15.12.2023. Saatavissa: <https://www.iltalehti.fi/muoti/a/95e838cc-a9ce-4aeb-a20b-e8e249961ac6>

Kuva 17. Klaus Haapaniemi. Cosmic Jellyfish Silk Cushion.
Viitattu 15.12.2023. Saatavissa: <https://www.klaush.com/products/cosmic-jellyfish-silk-cushion>

Kuva 18. Halo from north. Reidar Nomad Kimono.
Viitattu 15.12.2023. Saatavissa: https://www.halofromnorth.com/cdn/shop/files/REIDAR_NOMADKIMONO_R2_FRONT_WEB_800x.jpg?v=1697625232

Kuva 19. & 20. Matkalla Missä Milloinkin, 2023. Kiutaköngäs talvella. Viitattu 4.3.2023. Saatavilla: <https://www.matkallamissa-milloinkin.com/kiutakongas-talvella/>

Kuva 21. Emmi Rouvila, 2023. Kide printti.
Viitattu 17.11.2023

Kuva 22. Emmi Rouvila, 2024. Mallisto materiaalikartta.
Viitattu 5.3.2024

Kuva 23. Emmi Rouvila, 2024. Mallistokokoelma.
Viitattu 5.3.2024

Kuva 24. Emmi Rouvila, 2024. Mallistokartta.
Viitattu 5.3.2024

Kuva 25. Emmi Rouvila, 2024. Asu 1.
Viitattu 5.3.2024

Kuva 26. Emmi Rouvila, 2024. Asu 2.
Viitattu 25.3.2024

Kuva 27. Emmi Rouvila, 2024. Asu 3.
Viitattu 25.3.2024

Kuva 28. Emmi Rouvila, 2024. Asu 4.
Viitattu 25.3.2024

Kuva 29. Emmi Rouvila, 2024. Asu 5.
Viitattu 25.3.2024

Kuva 30. Emmi Rouvila, 2024. Asu 6.
Viitattu 25.3.2024

Kuva 31. Emmi Rouvila, 2024. Asu 7.
Viitattu 25.3.2024

Kuva 32. Mark Sergeev, 2024. Tuotekuvat.
Viitattu 10.4.2024

Kuva 33. Mark Sergeev, 2024. Tuotekuvat.
Viitattu 10.4.2024

Kuva 34. Mark Sergeev, 2024. Tuotekuvat.
Viitattu 10.4.2024

Kuva 35. Mark Sergeev, 2024. Tuotekuvat.
Viitattu 10.4.2024

Kuva 36. Mark Sergeev, 2024. Tuotekuvat.
Viitattu 10.4.2024

Kuva 37. Mark Sergeev, 2024. Tuotekuvat.
Viitattu 10.4.2024

Kuva 38. Mark Sergeev, 2024. Tuotekuvat.
Viitattu 10.4.2024

Kuva 39. Mark Sergeev, 2024. Tuotekuvat.
Viitattu 10.4.2024

Kuva 40. Mark Sergeev, 2024. Tuotekuvat.
Viitattu 10.4.2024

Kuva 41. Mark Sergeev, 2024. Tuotekuvat.
Viitattu 10.4.2024

KIITOS

Monosen Säätiö

Padasjoen Säästöpankkisäätiö

Sideflow Textiles

Minna Cheung

Susanna Björklund

Tuuli Ruokolainen-Pursiainen

Heikki Saros

Mark Sergeev

Päivi Taipale